Утвърдил: /П/

ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ
ЗАМЕСТНИК ОБЛАСТЕН УПРАВИТЕЛ
ЗА ОБЛАСТЕН УПРАВИТЕЛ НА ОБЛАСТ РУСЕ
(СЪГЛ. ЗАПОВЕД №3-95-00-90/18.02.2025 Г.)

ОБЛАСТЕН ПЛАН ЗА МЛАДЕЖТА

2025 година

„…За да успееш, трябва да си поставиш ясна цел и да я следваш. В един момент резултат ще има, въпросът е да не се отказваш преди това да се случи. Така че младите хора просто трябва да изберат личната си цел и да работят за нейното постигане!“

Този план е изготвен в изпълнение на чл. 14, ал. 1 от Закона за младежта

Русе, 2025 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

I. Въведение 3

II. Анализ на предизвикателствата пред младежта в общините в област Русе 4

III. Приоритети и специфични цели за провеждане на областна политика за младежта и мерки за постигането им 45

IV. Описание на дейностите, които да допринасят за постигане на целите на националната стратегия за младежта 53

V. Организация и координация на дейностите за постигане на целите 82

VI. Действия по наблюдение, оценка и актуализация на ОМП 83

VII. Ред и начини за осигуряване на информацията и публичност на плана 83

VIII. Използвана информация 83

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Законът за младежта определя основните принципи, мерки, управление и финансиране на дейностите, осъществявани в изпълнение на държавната политика за младежта. Държавната политика за младежта е целенасочена и последователна дейност на държавата, общините, младежките организации и обществото, която има за цел създаване на благоприятни условия за пълноценно личностно развитие на младежите и участието им в обществения и икономическия живот, както и приобщаването им в управлението на местно, областно и национално ниво чрез дейности, насърчаващи развитието на младежите в страната.

Областният план за младежта на област Русе за 2025 г. е документ, който е изготвен въз основа на подадена информация от осемте общини на територията ѝ. Той е разработен на база приоритетите и стратегическите цели, заложени в Националната стратегия за младежта (2021-2030) (НСМ), в изпълнение на Закона за младежта и анализите на потребностите на младежите, предоставени от общините и съдържа:

- ✓ анализ на предизвикателствата пред младежта в съответната област;
- ✓ приоритетите и специфичните цели за провеждане на регионалната политика за младежта и мерки за постигането им;
- ✓ описание на съвместни дейности, които допринасят за постигане целите на Националната стратегия за младежта;
- ✓ организация и координация на дейностите за постигане на целите;
- ✓ действия по наблюдение и оценка на областния план за младежта;
- ✓ реда и начина за осигуряване на информация и публичност на плана.

Визията на настоящата НСМ за младите българи е: ***„Способни, ангажирани и овластени млади хора, готови да развиват своя пълен потенциал и съзнателно да допринасят за развитието на Република България в контекста на европейското семейство и глобалния свят.“***

НСМ е фокусирана върху следните цели:

- ✓ **Цел 1:** Насърчаване на неформалното обучение;
- ✓ **Цел 2:** Насърчаване на заетостта и подкрепата за млади хора, които не учат, не работят и не се обучават (NEETs);
- ✓ **Цел 3:** Насърчаване на ангажираността, участието и овластяването на младите хора;
- ✓ **Цел 4:** Развитие и утвърждаване на младежката работа в национален мащаб;
- ✓ **Цел 5:** Свързаност, толерантност и европейска принадлежност;
- ✓ **Цел 6:** Насърчаване на здравословен и природощадящ начин на живот;
- ✓ **Цел 7:** Насърчаване на културата и творчеството сред младите.

В унисон с целите на стратегията, областният план е ориентиран към изграждане и реализиране на единна, последователна и устойчива младежка политика. Той разписва изпълнението на националната политика за младите хора в област Русе на възраст от 15 до 29 години, формирана според техните потребности и синхронизирана с приоритетите на европейската политика за младежта.

Областният план за младежта на област Русе е разработен съгласно чл. 14, ал. 1 от Закона за младежта, в съответствие с Националната стратегия за младежта, Общински планове за младежта и приоритетите на младежите в региона.

II. АНАЛИЗ НА ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВАТА ПРЕД МЛАДЕЖТА В ОБЩИНИТЕ В ОБЛАСТ РУСЕ

1. Демографска перспектива

В административно отношение област Русе включва 8 общини – Борово, Бяла, Ветово, Две могили, Иваново, Русе, Сливо поле и Ценово, в които функционират общо 67 кметства. Населените места са 83, от които 9 са градове и 74 – села.

По данни от ГРАО, към месец февруари 2025 г., броят на жителите в област Русе по постоянен адрес е 240 947|души, съответно за Община Борово – 5 614, Община Бяла – 13 312, Община Ветово – 15 103 , Община Две могили – 8 932, Община Иваново – 7 859, Община Русе – 173 210, Община Сливо поле – 12 116 и Община Ценово – 4 801. Адресно регистрираните по настоящ адрес лица за областта са 221 490, в т.ч. за Община Борово – 5 321, Община Бяла – 12 617, Община Ветово – 12 551, Община Две могили – 7 788, Община Иваново – 8 613, Община Русе – 15 9235, Община Сливо поле – 10 683 и Община Ценово – 4 682 .

По данни от Национален статистически институт:

ОСНОВНИ ПОКАЗАТЕЛИ, ХАРАКТЕРИЗИРАЩИ ДЕМОГРАФСКОТО, СОЦИАЛНОТО И ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ НА ОБЛАСТ РУСЕ

			2021	2022	2023
Русе	Население към 31.12. - общо	брой	209084	189623	187830
	Население към 31.12. - мъже	брой	101745	90591	89757
	Население към 31.12. - жени	брой	107339	99032	98073
	Коефициент на икономическа активност - 15 - 64 навършени години	процент	75,0	75,2	75,0
	Коефициент на заетост - 15 - 64 навършени години	процент	71,6	72,5	73,3
	Коефициент на безработица	процент	4,4	3,4	(2.2)
	Регистрирани в бюрата по труда безработни лица към 31.12.	брой	4878	4663	4840

	Болнични заведения към 31.12.	брой	9	9	9
	Легла в болничните заведения към 31.12.	брой	1966	1966	1960
	Лекари в лечебните и здравните заведения на 10 000 души от населението	брой	38,4	43,0	44,7
	Училища (начален, прогимназиален и гимназиален етап)	брой	68	67	67
	Записани учащи във всички видове училища (начален, прогимназиален и гимназиален етап)	брой	18988	18856	18637
	Групов нетен коефициент на записване на децата в детските градини	процент	78,0	90,9	90,8

2. Достъп до образование

Образователната система на територията на област Русе е изградена от 39 детски градини, в това число и частните, и 68 училища. В областта има добре изградена достъпна архитектурна среда в общинските детски градини и училища.

В много детски градини и общообразователни училища на територията на областта са създадени ресурсни кабинети, кабинети на психолога и логопеда, които са обзаведени и оборудвани с необходимите дидактични и нагледни материали и техника. По проект BG05M2OP001-3.018-0001 „Подкрепа за приобщаващо образование“ 11 училища и 7 детски градини получиха финансиране за оборудване и дооборудване на специализирани кабинети за работа с деца и ученици. Очертава се тенденция на ежегодно подобряване на условията за работа с децата със специални образователни потребности и снабдяване с най-необходимите помощни материали и дидактични средства.

В кабинетите е осигурена достъпна архитектурна среда, технически средства – компютри с интернет връзка, интерактивни дъски, мултимедии, дидактични материали, учебни табла, логопедична апаратура, друго специализирано оборудване и методики за работа.

Кадрова осигуреност в детските градини и училищата за провеждане политиката за приобщаващото образование (ресурсни учители, психолози, логопеди и т.н.).

През учебната 2023/2024 година в детските градини и училищата в област Русе се обучават общо 835 деца и ученици със специални образователни потребности (192 деца в детските градини и 643 ученици в училищата). По данни от НЕИСПУО, модул „Институция“ , броят на педагогическите специалисти, осигуряващи подкрепа за личностно развитие на учениците, назначени в училищата от област Русе, са общо 49 (26 ресурсни учители, 19 психолози, 4 логопеди и 15 педагогически съветници). Тяхната дейност е насочена към предоставянето на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците.

В детски градини в областта на щат са назначени общо 21 педагогически специалисти (6 ресурсни учители, 8 психолози, 7 логопеди и 7 помощници на учителя). В 12 училища и детски градини са назначени на щат психолог, логопед и ресурсен учител. Така са сформирали пълен екип за подкрепа за личностно развитие (ЕПЛР), който предоставя допълнителна подкрепа на децата и учениците със специални образователни потребности, в риск, с изявени дарби и с хронични заболявания.

В училищата и детските градини, в които нямат назначени педагогически специалисти за предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците със специални образователни потребности (СОП), са заявили желание да ползват специалистите, назначени в Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование – Русе (РЦППО – Русе).

Осигурени дейности за обща подкрепа за личностно развитие в детските градини, училищата и центровете за подкрепа за личностно развитие.

Дейностите за обща подкрепа за личностно развитие в детските градини и училищата на територията на област Русе се осъществяват съгласно чл. 178, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование и Глава втора „Условия и ред за осигуряване на обща подкрепа за личностно развитие на децата и учениците“ , Раздел II „Осигуряване на обща подкрепа за личностно развитие в детската градина и в училището“ от Наредбата за приобщаващото образование, която включва:

- екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти - екипите от учители заедно обсъждат приоритети на работата, споделят опит. За организиране и координиране на процеса на осигуряване на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в детската градина и училището в началото на учебната 2023/2024 г. в учебните заведения е определен координатор, който координира работата на екипите за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците и дейностите с педагогическите специалисти и с родителите във връзка с подкрепата за личностно развитие на децата и учениците.

Ефективната екипна работа се определя не само от графика за провеждане на срещите, а от готовността на всеки родител да участва, да инициира, да поставя въпроси. Учителите на групите в детските градини, класните ръководители и педагогическите специалисти в центровете за подкрепа за личностно развитие непрекъснато поддържат връзка с родителите на децата и учениците, като ги информират за наличие на затруднения, свързани с развитието,

обучението и поведението на детето/ученика, както и за възможни решения за преодоляване на дефицитите. Родителите получават информация за извънкласните дейности, в които биха могли да се включат техните деца. Всички учители и класни ръководители имат определен приемен ден и час за среща с родителите. Всички родители са запознати с Правилника за дейността на учебното заведение. В образователните институции са изградени и функционират Обществен съвет и Училищно настоятелство;

- допълнително обучение и консултиране по учебни предмети – допълнително обучение и консултиране по отделен учебен предмет с цел превенция на обучителните затруднения се предоставя на всички ученици, които имат системни пропуски, изразяващи се в срочна и/или годишна оценка *Слаб (2)*. За дейностите по допълнителното консултиране е изготвен анализ на пропуските на учениците, планирани са занимания по определен график и предварително изготвено тематично разпределение, с които са запознати родителите на учениците. След приключване на допълнителното консултиране също е изготвен анализ на резултатите.

През учебната 2023/2024 година много училища и детски градини организираха дейности за допълнително обучение по отделен учебен предмет с акцент върху обучението по български език, включително огрaмотяване на ученици, за които българският език не е майчин.

Оценявайки обучителните трудности в усвояването на българския език, в детските градини са проведени максималният седмичен брой педагогически ситуации по български език и литература, определени в Наредба №5/03.06.2016 г. за предучилищното образование.

Във всяка възрастова група са проведени допълнителни форми на педагогическо взаимодействие по български език и литература, като са обхванати общо 480 деца на възраст от 3 години до 3 години и 6 месеца. От тях 99 деца са от етническите малцинства.

През учебната 2023/2024 година допълнително обучение по отделен учебен предмет с акцент върху обучението по български език е организирано за 763 ученици от училищата в област Русе. В тази бройка са включени както ученици, чиито майчин език е различен от българския, така и ученици, застрашени от отпадане, които имат системни пропуски по даден учебен предмет. За 438 ученици е предоставена обща подкрепа за личностно развитие, които срещат затруднения, индикирани чрез срочна оценка *Слаб (2)* или три последователни текущи оценки *Слаб (2);*

- кариерно ориентиране – организира се непрекъснато през учебната година за всички ученици, с по-голяма интензивност за учениците от XI и XII клас. Извършва се редовно чрез различни организационни форми – срещи, беседи, посещение на седмицата на отворени врати в РУ „Ангел Кънчев“ , предоставяне на материали и др. За кариерното ориентиране на учениците съдействат работодателските организации. В часовете на класа класните ръководители и педагогическите съветници/психолози провеждат индивидуална и групова работа с учениците от XI и XII клас в различни области по теми, свързани с комуникативните умения, способност за сътрудничество, работа в екип, рефлексия и управление на конфликти и др. Проведени са дискусии с ученици и родители по теми, свързани с избора на образование, професия и работа. Проведени са презентации от представители на различни университети, които представят своите специалности и възможности за реализация, както и от представители на работодателите, които търсят кадри за бизнеса си.

Училищата от област Русе работят в сътрудничество с Центъра за кариерно ориентиране - Русе за информиране и консултиране на учениците от XI и от XII клас в техния самостоятелен и осъзнат избор на образование и/или професия и осъществяване на връзка между училището и пазара на труда. Учениците са консултирани съобразно техните интереси, нагласи и

мотивация, свързани с продължаване на образованието и с формиране на умения за планиране на кариерното си развитие, както и информация за реда и условията за прием на студенти във висши учебни заведения, за възможностите за трудова и професионална реализация в конкретните фирми от регионалния пазар на труда, и информация за временна заетост или работа по придобитата квалификация.

Класните ръководители на учениците от V - XII клас провеждат беседи в час на класа по конкретни теми с цел подпомагане на индивидуалния образователен и професионален избор на учениците и подготовката им за професионална реализация;

- занимания по интереси – през учебната 2023/2024 година заниманията по интереси се избраха от учениците със съгласието на техните родители. Изборът на заниманията по интереси се извърши чрез анкети и се организираха в тематичните направления: „Дигитална креативност“ , „Математика“ , „Гражданско образование“ , „Природни науки“ , „Изкуства и култура“ , „Технологии“ , „Екологично образование и здравословен начин на живот“ , „Спорт“ ;

- библиотечно-информационно обслужване – в 37 училища в област Русе има училищни библиотеки. Учениците имат свободен достъп до информация от различни документални източници в библиотечния фонд на училищните библиотеки. С оглед осигуряване на актуално информационно обслужване на разположение на учениците в голяма част от библиотеките има компютри с неограничен достъп до Internet. Към тях е създаден архив от ученически доклади и реферати, изнасяни на ежегодни литературни конференции;

- грижа за здравето – достъп до медицинско обслужване имат всички деца и ученици в детските градини и училищата. Медицинското лице извършва анализ на здравословното състояние на база проведените профилактични прегледи от общопрактикуващите лекари, от проведени медицински изследвания и консултации, от удостоверения от ЛКК и въз основа на информация за здравословното състояние на децата/учениците от родителя.

Съвместно с медицинското лице и с външни лектори са проведени беседи в часовете на класа по здравни теми, съобразени с възрастта и пола на учениците за повишаване на здравната култура, изграждане на навици за здравословен начин на живот и запазване на репродуктивното здраве.

Утвърждаването на здравето като обществен приоритет намира отражение в образователната политика на училищата от област Русе.

- осигуряване на общежитие – освен ЦПЛР – Общежитие за средношколци, към 4 училища от област Русе функционират ученически общежития. Това са ПГСС „Ангел Кънчев“ – Русе, ПГПТ „Атанас Ц. Буров“ – Русе, ПГСАГ „Пеньо Пенев“ – Русе и ПГСС „К. А. Тимирязев“ – Две могили;

- поощряване с морални и материални награди – при високи постижения в образователната дейност, в заниманията по интереси и за принос към развитието на институционалната общност децата и учениците се поощряват с морални и материални награди;

- дейности за превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение - във всички учебни заведения е изградена система за превенция на насилието и агресията сред децата и учениците. Дейностите по превенция и интервенция са разработени въз основа на Механизъм за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование и алгоритъм за неговото прилагане, утвърдени със Заповед № РД09-5906/28.12.2017 г. на министъра на образованието и науката.

Във всички образователни институции със заповед на директора са създадени координационни съвети, чиито функции и отговорности са ясно разписани. В началото на учебната година координационният съвет е извършил оценка и анализ на ситуацията в ДГ/училището на отсъствието или наличието на проблеми. Тази оценка е обсъдена на педагогически съвет. Изготвен е план за превенция и интервенция на насилието и тормоза, който е с продължителност една учебна година. Актуализирани са етичните кодекси на училищната общност. Създадени са училищни правила, включени в правилника за дейността на училището. В часовете на класа са разгледани различни теми, свързани с насилието и тормоза. Приложени са форми на групова работа, дискусии, решаване на казуси, ролеви игри, споделяне на опит. Проведени са тематични родителски срещи. Разработени са процедури за действие при инциденти, работа по конкретен случай. Въведен е дневник за случаи на насилие и тормоз, в който се отразяват възникналите инциденти;

- ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения – в периода от месец септември 2023 г. до края на месец февруари 2024 г. в 29 детски градини на територията на област Русе е проведено ранно оценяване на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата от 3 години до 3 години и 6 месеца при постъпване за първи път на децата в детската градина.

Изследването е проведено чрез скрининг за определяне на риск от възникване на обучителни затруднения. Оценяването е провеждано индивидуално за всяко дете след заявено писмено съгласие на родителите. Всички родители са предварително информирани за начина на провеждане, както и за целта на изследването. След провеждане на оценяването, родителите са запознати с резултатите от него.

По-голям процент от децата, показали затруднения при провеждане на изследването, са деца от етническите малцинства, за които българският език не е майчин. Този факт е определящ за влошената комуникация между учители и деца, както и между връстници. При физически здрави и добре развити деца те срещат трудности в общуването, в емоционалната и познавателната сфера, както и при социализирането им. При част от децата неразбирането на българския език води до липса на мотивация или до пълен отказ за включване в дейностите в детската градина.

Директорите на детските градини, в които е проведено изследването, споделят, че в сравнение с предходни години е налице преодоляване на първоначалното недоверие и негативизъм от страна на родителите за ползите от включване на децата им в ранното оценяване чрез скрининг.

Обобщена информация за броя и вида на детските градини, училищата и на центровете за подкрепа за личностно развитие, в които е осигурена обща подкрепа.

През учебната 2023/2024 година в 34 детски градини и в 63 училища от област Русе е предоставяна обща подкрепа за личностно развитие.

През учебната 2023/2024 година в център за подкрепа за личностно развитие – център за ученическо, техническо и научно творчество (ЦПЛР – ЦУТНТ – Русе) бяха обхванати 2417 ученици от I до XII клас по следните направления:

- ✓ математика ;
- ✓ информатика;
- ✓ информационни технологии;
- ✓ английски език;
- ✓ български език

- ✓ гражданско образование;
- ✓ изобразително изкуство;
- ✓ приложни изкуства;
- ✓ 3D – прототипиране;
- ✓ 3 D - моделиране;
- ✓ машинно конструиране с „Лего“ ;
- ✓ роботика.

ЦПЛР – ученическа спортна школа – Русе (ЦПЛР-УСШ), разполага с обновена мултифункционална спортна зала, оборудвана за развиване на спортовете волейбол, баскетбол и хандбал, но в нея могат да се практикуват и други видове спорт. Броят на децата и учениците в ЦПЛР – УСШ – Русе през учебната 2023/2024 година е 970.

В ЦПЛР – УСШ – Русе са осигурени следните занимания по интереси: волейбол, хандбал, лека атлетика, спортна гимнастика, спортно ориентиране, вдигане на тежести, карате, ушу, борба, джудо, тенис на маса, тенис на корт, спортна стрелба, бокс, акробатика, плуване.

В Център за подкрепа за личностно развитие на интересите, способностите, компетентностите и изявата в областта на науките, изкуството и спорта (ЦПЛРИСКИОНИС) – Две могили през учебната 2023/2024 година е предоставена обща подкрепа на 240 ученици. ЦПЛРИСКИОНИС – Две могили осъществява общинската политика за осигуряване на обща подкрепа за личностно развитие на децата и учениците от 5 до 18-годишна възраст в Община Две могили, като организира и провежда дейности за развитие на интересите, способностите, компетентностите и изявата им в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта.

В ЦПЛР – Общежитие за средношколци, през учебната 2023/2024 година са настанени 62 ученици, като са осигурени работещи клубове по интереси - клуб „Бъди грамотен“ , клуб „Толерантност“ , клуб „Униспорт“ и клуб „Арт-работилничка“ . Всички ученици се консултират по отделни учебни предмети от възпитателите, работещи в центъра.

Анализ на дейността на екипите за подкрепа за личностно развитие (ЕПЛР) в училищата и детските градини – брой и видове специалисти, от които специалисти, назначени в детските градини и училищата, или осигурени от други институции, проведени заседания, работа по случай и т.н.

Допълнителната подкрепа за личностно развитие се предоставя на деца и ученици със специални образователни потребности в област Русе от специалисти на РЦПППО - Русе и такива, които са осигурени от самите учебни заведения. В началото на учебната година със заповед на директора на учебното заведение се сформира екип за подкрепа за личностно развитие за конкретно дете или ученик със СОП, в риск, с изявени дарби, с хронични заболявания. ЕПЛР идентифицира силните страни на детето/ученика, затруднения, свързани с обучението, поведението му, както и причините за тяхното възникване. Екипът определя необходимия инструментариум и извършва оценка на индивидуалните потребности на детето/ученика, изготвя и реализира план за подкрепа, определя вида и формата на обучение.

В края на първия и втория учебен срок се проследява напредъка в развитието на детето/ученика, извършва се консултативна дейност с децата/учениците, с учителите, с родителите. В края на първия и втория срок екипът изготвя доклади до директора на образователната институция за своята дейност.

В случаите, когато директорът на ДГ/училището не може да сформира пълен ЕПЛР поради липса на специалист, подава писмено заявление до директора на РЦПППО в град Русе и той определя необходимия специалист за работа. Ако в детската градина или училището няма

специалисти, които да обследват детето/ученика, това се извършва от мобилен екип от РЦПППО – Русе.

ЕПЛР провежда заседания, на които разглежда проблеми, свързани с:

1. Изготвяне на годишен план за дейността на ЕПЛР, който се включва в Годишния план на образователната институция.
2. Представяне особеностите в обучението на ученици със специални образователни потребности (СОП) според диагнозите; обсъждане на резултатите от проведената диагностика в началото на учебната година.
3. Представяне психологичните особености на децата и учениците със СОП.
4. Насоки в адаптирането на учебно съдържание и особености на индивидуалните учебни програми.
5. Екипни срещи за изготвяне на индивидуални учебни планове.
6. Екипни срещи за изготвяне на индивидуални учебни програми /ИУП/.
7. Изготвяне на отчетен доклад пред педагогическия съвет за дейността на ЕПЛР.
8. Изготвяне на доклади за изпълнение на индивидуалните учебни програми и отчитане динамиката в развитието на учениците.

Обобщена информация за изпълнението на индивидуалните учебни планове на учениците.

Комисия, определена със заповед на началника на РУО – Русе, ежемесечно контролира изпълнението на индивидуалните учебни планове на учениците във индивидуална форма на обучение (ИФО) съгласно изискването на чл. 95, ал. 2 от Закона за предучилищното и училищното образование.

През учебната 2023/2024 година за 97 ученици от 30 училища от област Русе е организирана индивидуална форма на обучение. За учениците със СОП, които се обучават по индивидуален учебен план по някои от предметите, са разработени индивидуални учебни програми и по тези предмети постиженията им са оценявани с оценки с качествен показател съгласно изискванията на чл. 120, ал. 7 от ЗПУО.

Учениците със СОП в професионалните гимназии от област Русе се обучават по индивидуални учебни планове по специалности, даващи възможност за придобиване на компетентности за първа степен на професионална квалификация съгласно чл. 32 от Закона за професионалното образование и обучение.

Обобщена информация за броя на децата в специалните групи в детските градини

На територията на област Русе в ДГ „Зора“ – Русе има обособена специална група за деца със специални образователни потребности. В нея се обучават 20 деца със СОП. В ДГ „Зора“ – Русе е изградена достъпна среда за деца със СОП: има рампа, занималня и санитарни помещения за децата от СОП групата, сензорна стая, кабинети на психолога, кинезитерапевта и логопеда, кабинет „Монтесори“ . Всички кабинети са оборудвани със специални учебни пособия, дидактични игри, конструктори, играчки, подпомагащи учебния процес.

Осигурено е следното оборудване: инвалидни колички, вертикализатор, специални столове, както и технически средства: касетофон, мултимедиен проектор, преносим компютър.

Кадровата осигуреност включва двама специални учители, един ресурсен учител назначен в РЦПППО – Русе, психолог, логопед, кинезитерапевт, помощник на учителя и помощник – възпитател за деца със специални образователни потребности. Всички специалисти са назначени от директора на ДГ „Зора“ - Русе, с изключение на ресурсния учител.

Обобщена информация за броя на децата и за броя на учениците в центровете за специална образователна подкрепа

В област Русе функционира един център за специална образователна подкрепа (ЦСОП), в който през учебната 2023/2024 година се обучаваха 82 ученици с множество увреждания и различни заболявания. Преобладаващите диагнози са: генерализирано разстройство на развитието, ранен детски аутизъм, епилепсия, ДЦП с квадрипареза. Всички ученици са с тежка или умерена степен на умствено изоставане със значително отклонение в поведението. Според индивидуалните учебни планове и препоръки от РЦПППО – Русе, на всички 82 ученици в ЦСОП – Русе е предоставена допълнителна подкрепа за личностно развитие. Изпълнението на индивидуалните учебни програми в съответствие с индивидуалния учебен план е обобщено и доклад – оценка за всеки ученик е изпратен на училищата, в които са записани учениците и в РЦПППО – Русе.

В ЦСОП – Русе има изградени три рампи – на входа на сградата, към физкултурния салон и към една от класните стаи. Монтирана е платформа, с която се изкачват инвалидните колички на втория етаж. Центърът разполага с 8 класни стаи, 2 кабинета на психолога, 1 кабинет на логопеда, физкултурен салон с обособена част за кинезитерапия, кабинет и работилница по технологии и предприемачество, столова.

Организационни, координиращи и методически дейности за организиране и провеждане на подходящи форми за представяне на добри практики на приобщаващо образование.

Дейностите, които се прилагат от екипите в детските градини и училищата за представяне на добри практики на приобщаващо образование:

- ✓ Прилагане на диференцирани подходи за обучение, възпитание и социализация на децата и учениците, съобразени с техните индивидуални потребности и възможности;
- ✓ Предлагане на услуги, които представляват базисни грижи за физическо, психическото и социалното благополучие, мотивиращи и развиващи интересите на децата/учениците;
- ✓ Прилагане на разнообразни техники от страна на педагогическите специалисти за идентифициране на силните страни на децата/учениците, както и проблеми, свързани с тяхното обучение, поведение и развитие;
- ✓ Откриване на интересите на детето/ученика с цел да се постигне напредък и да участва активно в процесите в детската градина/училището;
- ✓ Включване на специалисти в детската градина/училището, които ежедневно да работят за социализацията на децата/учениците в и с групата/класа;
- ✓ Дейности в детската градина/училището, свързани с превенция на насилието и тормоза;
- ✓ Регулярни екипни срещи, на които учителите споделят своите наблюдения и заедно вземат решение за възникнал проблем;
- ✓ Споделяне на добри практики между колеги;
- ✓ Директорът насърчава използването на методи на възпитание и обучение, което е съобразено с потребностите на детето/ученика и неговите силни страни;
- ✓ Вдъхване на увереност на учителите в техните умения, особено в проблемни ситуации.

Информация за професионалното образование и обучение на учениците със специални образователни потребности и с хронични заболявания.

В област Русе през 2023/2024 учебна година в 11 професионални гимназии са се обучавали общо 72 ученици със специални образователни потребности.

С цел интеграцията на деца със СОП и ограничаване риска от преждевременното им напускане на училище усилията в тази посока са насочени към обвързване на преподаваните професии с пазара на труда и с тенденциите за развитието му в региона, както и осъществяване на партньорство между бизнеса и професионалното образование с цел реализация на подготвените кадри на подходящи работни места. Учениците се обучават в следните професии: *Работник в заведенията за хранене и развлечения, Оператор на компютър, Работник в растениевъдството, Работник в дървообработването, Шлосер, Шивач, Работник в текстилното производство, Работник по транспортна техника, Помощник в строителството, Заварчик.*

Дейности за изграждане на положителни нагласи за осъществяване на политиката за приобщаващото образование и за включване на семействата на децата и учениците, като партньори при обсъждане на различните аспекти на училищния живот, при провеждане на обучения, ориентирани към родители или съвместно с учители и други.

Сътрудничеството между педагогическите специалисти и родителите има много измерения. Ефективната екипна работа се определя не само от графика за провеждане на срещите, а от готовността на всеки родител да участва, да инициира, да поставя въпроси. Дейностите за подкрепа за личностното развитие на учениците са ефективни само когато се осъществяват с участието на родителите. Един от приоритетите в работата ни, който е включен в стратегията за развитие на училището, е непрекъсната връзка с родителите и активното им включване в живота на училищната общност.

Всички учители и класни ръководители имат определен ден и час за среща с родителите. Всички родители са запознати с Правилника за дейността на учебното заведение и със ЗПУО.

Голяма част от родителите следят постиженията на децата си и сътрудничат, спазват препоръките на класните и ресурсните учители, участват активно в изготвянето на индивидуалните учебни програми и определянето на формите за самоподготовка на детето вкъщи, участват в обмен на литература, опит и материали и ни подкрепят като организация.

Работата с родители се осъществява чрез групови родителски срещи и индивидуални разговори относно постиженията, трудностите и цялостната работа с децата им. В някои образователни институции са създадени „Клубове за родители“ .

През учебната 2023/2024 година оценката за предоставяната подкрепа за личностно развитие на децата и учениците от училищата, детските градини, центровете за подкрепа за личностно развитие от област Русе, РЦПППО – Русе и ЦСОП – Русе, както и за приобщаващата среда е много висока.

Усилията на всички служители, работещи в образователните институции от област Русе са насочени към запазване на вече създадения позитивен организационен климат, сътрудничество и ефективна комуникация и отношения между всички участници в образователния процес.

По Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст, статистиката сочи, От началото на учебната година 2024 г. до момента са посетени 1500 адреса в региона, като за област Русе работят 31 екипа за обхват с близо 400 души. В резултат на проверките е установено, че в чужбина се намират 4539 ученици до 16-годишна възраст. От тях 1245 са на възраст между 5 и 7 години. Близо 43% от

върнатите в класните стаи са на територията на община Русе. Става дума за 23 деца и ученици. В Сливо поле започналите отново училище са 11, във Ветово – 6, в Ценово – 4, в Борово, Бяла и Две могили – по трима, а Иваново едно дете. Със статус незаписани и отпаднали към 03.12.2024 г., за които предстои да се работи и уточнява са 48 ученици, от които 30 деца в задължителна предучилищна възраст, отпаднали – 112, в т. ч. 14 в задължителна предучилищна възраст. За последните 7 години се наблюдава спад от над 11 пъти по този показател. За сравнение през 2017 година незаписаните деца и ученици са били 422.

Обобщена информация за реализираните дейности в област Русе към 03 декември 2024 година, както следва:

За 20 деца и ученици има активни мерки за закрила по чл. 23 от Закона за закрила на детето и е стартирала социална работа за включването им в образователната система.

Поради допуснати отсъствия (повече от 5 учебни часа в училище) без уважителни причини за м. октомври 2024 г. са прекратени месечни помощи по чл. 7 от Закона за семейни помощи за деца на 26 семейства.

Социалните работници проследяват случаите на деца, за които е налице риск от отпадане от образователната система и предприемат необходимите превантивни действия по всеки конкретен случай. Част от тях са насочени за ползване на социални услуги в общността.

Една от водещите причини за отпадане на децата и учениците отново е липсата на ангажираност и подкрепа от страна на семейството. Други семейни причини, отсъствия по неуважителни причини и пропуски в обучението също водят до отпадане от образователния процес. Усилията на екипите за обхват продължат да са насочени към предприемане на още по-ефективни действия за максимално обхващане, задържане и приобщаване в образователната система на децата и учениците от региона, които са открити на адрес и не посещават образователна институция, както и да продължат дейностите по установяване на статута на децата и учениците, които не са открити на адрес и за които липсва информация в ИСРМ.

Проблем за региона обаче продължава да е миграцията на цели семейства в чужбина, както и децата и учениците, които поради различни причини не посещават учебни заведения. Сред причините за това са най-вече липсата на ангажираност и подкрепа от страна на семейството, нисък образователен и социален статус на родителите и др., което налага да се търсят начини за предприемане на още по-ефективни действия за максимално обхващане, задържане и приобщаване в образователната система на децата и учениците от региона.

Центрове за подкрепа за личностно развитие (ЦПЛР)/Специализирано обслужващо звено:

1. ЦПЛР на интересите, способностите, компетентностите и изявата в областта на науките, изкуството и спорта „Д-р Пангелов“ – Две могили;
2. ЦПЛР – Център за ученическо, техническо и научно творчество – Русе;
3. ЦПЛР – Общежитие за средношколци – Русе;
4. Ученическа спортна школа – Русе;
5. Център за специална образователна подкрепа – Русе (преобразуваното помощно училище „Петър Берон“);
6. Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование – Русе.

Към ПГСС „Ангел Кънчев“ – Русе, ПГПТ „Атанас Ц. Буров“ – Русе, ПГСАГ „Пеньо Пенев“ – Русе и ПГСС „К. А. Тимирязев“ – Две могили функционират общежития.

Центровете за подкрепа за личностно развитие (ЦПЛР).

В област Русе функционират 4 ЦПЛР, които според дейността си са за: развитие на интересите, способностите, компетентностите и изявата в областта на науките, технологиите, изкуствата и спортаq кариерно ориентиране и консултиране;

Център за специална образователна подкрепа – Русе (ЦСОП)

В определените от МОН целеви стойности за учебната 2025/2026 г. – общ брой паралелки 57 (61,79% от общия брой ученици да се обучават в професионални паралелки – 36 паралелки, 68,46% от общия брой ученици да се обучават в STEM профили и в STEM професии – 39,5 паралелки); максимален брой паралелки в профил „Чужди езици“ – 8; места в профили „Математически“, „Природни науки“, „Софтуерни и хардуерни науки“ и „Хуманитарни науки“ от местата в профилирани паралелки – 50 %.

В предложението на РУО – Русе постигнати целеви стойности са както следва – общ брой паралелки 57 (64,91% от общия брой ученици да се обучават в професионални паралелки – 37 паралелки, 69,30% от общия брой ученици да се обучават в STEM профили и в STEM професии – 39,5 паралелки); максимален брой паралелки в профил „Чужди езици“ – 7; места в профили „Математически“, „Природни науки“, „Софтуерни и хардуерни науки“ и „Хуманитарни науки“ от местата в профилирани паралелки – 60 %.

През учебната 2024/2025 г. основно образование в училищата на територията на област Русе ще завършат 1456 ученици, което е с 206 деца по-малко от предходната година (данните за броя на учениците са актуални към 06.11.2024 г. и в тях са включени 76 ученици от СУ „М-р Атанас Узунов“ – Русе и НУИ „Проф. В. Стоянов“ – Русе), като от тях най-много са за Русе – 1176, а най-малко за Иваново – 9.

Като статистика е тревожна тенденцията за броя на учениците от 1-ви до 6-ти клас в област Русе: 1-ви клас – 1531, 2-ри клас – 1548, 3-ти клас – 1510, 4-ти клас – 1556, 5-ти клас – 1506, 6-ти клас – 1465.

За VIII клас в предложението за план-прием за училищата на територията на гр. Русе е предвидено да се осъществи прием в 47 паралелки, от които 17 за профилирано обучение и 30 за професионално обучение.

Броят планирани паралелки за останалите общините е както следва: Бяла 4 професионални, Ветово 1 профилирана и 1 професионална, Две могили 1 профилирана и 2 професионални и за Сливо поле 1 профилирана.

Новите специалности от професии, включени в предложението са 6, по които ще могат да се обучават общо 117 ученици – икономика и мениджмънт, реставрация на стилни мебели и дограма, тапицерство и декораторство, медицинска техника, топлоенергетика, производство на хляб, хлебни и сладкарски изделия.

В предвидените 4 защитените специалности за региона – минна електромеханика, речно корабоводене, корабни машини и механизми и топлоенергетика. Една от тях ще е във Ветово, а останалите в Русе. Във Ветово ще могат да се обучават 26 ученици по „Минна електромеханика“ . В Русе в Професионалната гимназия по речно корабостроене и корабоплаване ще се обучават ученици общо 26 ученици по речно корабоводене и корабни машини и механизми. Сред защитените специалности влиза и новата специалност „Топлоенергетика“ , която ще се преподава в Професионалната гимназия по механотехника „Юрий Гагарин“.

Специалностите от професии с очакван недостиг са 19. В тях ще се обучават 403 ученици, както следва: автотранспортна техника; производство на кулинарни изделия и

напитки; електрообзавеждане на транспортна техника; трайни насаждения; мебелно производство; системно програмиране; приложно програмиране; електрически превозни средства; топлотехника - топлинна, климатична, вентилационна и хладилна; машини и системи с ЦПУ; промишлена естетика и дизайн; възобновяеми енергийни източници; локомотиви и вагони; спедиция, транспортна и складова логистика; строителство и архитектура; транспортно строителство; автотранспортна техника; подемно-транспортна техника, монтирана на пътни транспортни средства и производство на кулинарни изделия и напитки.

Значителен е броя на специалностите в дуална форма на обучение, които са отново 20. ***Област Русе е на първо място по тази форма на обучение в страната.*** През учебната 2025/2026 г. възможност да се обучават в дуална форма ще имат 338 ученици в 13 паралелки – топлоенергетика; конструиране, моделиране и технология на облекло от текстил; моден дизайн; машини и системи с ЦПУ; локомотиви и вагони; строителство и архитектура; транспортно строителство; автомобилна мехатроника; автотранспортна техника; подемно-транспортна техника, монтирана на пътни транспортни средства; кетъринг; организация на хотелиерството; производство на кулинарни изделия и напитки; минна електромеханика; мебелно производство; реставрация на стилни мебели и дограма; тапицерство и декораторство; електрообзавеждане на подемна и асансьорна техника; компютърни мрежи; медицинска техника.

Предвидено е приемът в 5-ти клас за МГ „Баба Тонка“ – Русе да се осъществи в една паралелки – 26 ученици при брой ученици, завършващи IV клас през учебната 2024/2025 година в областта – 1556.

В контекста на тази перспектива се очаква все повече пространство в политиките за младежта да заемат новаторски проекти за формално и неформално образование, доброволчество и младежка активност, насочени към важни за местната общност каузи. Нормативната промяна не само зададе нов ред, тя отключи неизползван досега потенциал за реформа и резултати, с ключово значение за всички обществени кръгове и най-вече за младежките среди.

Община Борово

Училищната мрежа на територията на общината включва:

- ✓ едно основно училище в град Борово
- ✓ едно основно училище в селото Обретеник
- ✓ една Детска градина „Славейче“ – гр. Борово, с два филиала в селата Горно Абланово и Обретеник, към детската градина има разкрита една яслена група.

Към 02 януари 2025 г. в редовна форма на обучение и професионални паралелки, броят на учениците е 142.

В сравнение с предишни години се наблюдава тенденция към спад броя ученици. Това от една страна се дължи на желанието на учениците да изучават нови специалности, не предлагащи се за изучаване в училището, а от друга се наблюдава тенденция към намаляване броя на учениците, постъпващи в първи клас главно поради намаляване на раждаемостта.

Завършилите VII клас са предпочели профилирани и професионални гимназии. Друга част от учениците в тези училища напускат образователната система по различни причини.

Ниската раждаемост през последните години също е фактор за намаляването на броя на учениците през последните години.

Община Борово продължава да оказва съдействие на училищата и детските градини при изпълнението и реализирането на проекти.

Община Бяла

През изминалата година изкуственият интелект, социалните мрежи и дигитализацията навлязоха още по-активно както в професионалната сфера, така и в индивидуалния ни живот. Това налага съвременното образование да бъде още по-ефективно насочено към създаване на умения и приложими в практиката познания. Европейската квалификационна рамка за учене през целия живот (ЕКР) поставя две основни цели: насърчаване на мобилността на гражданите между отделните страни и улесняване на тяхното обучение през целия живот.

В образователната реторика все по-голяма важност добива категорията функционална грамотност като екзистенц-минимум, който обучението трябва да осигури. Затова и достъпът до образование продължава да е водещ фактор в бъдещия живот на младите хора. А на риска от ранно отпадане на учениците от образователната система трябва да се реагира своевременно.

На територията на община Бяла има добре развита образователна мрежа, която гарантира равнопоставен достъп до образование, в т.ч. извънкласни дейности, занимания по интереси и самодейна активност. През учебната 2024/2025 г. функционират две начални, две основни, едно средно училище и една професионална гимназия. В сферата на предучилищното образование работят две детски градини с филиали в град Бяла и селата. Пет от училищата и една от детските градини са средищни. На основание чл. 283, ал. 2 от Закона за предучилищно и училищно образование се осигурява безплатен транспорт на всички деца и ученици до най-близкото населено място. Пътуването се осъществява със собствен транспорт на общината, както и по договор с транспортна фирма. Всички училища се финансират на принципа на делегираните бюджети. Разпределението на средствата от държавния бюджет се предоставя на училищата по формула съобразно броя на записаните ученици. Важно условие за качеството на образователния процес имат материалната база и техническата обезпеченост в училищата. Сградният фонд на повечето образователни институции е в много добро състояние, педагогическите екипи следват компетентностен подход на преподаване в относително модернизирана образователната среда, осигурени са възможности за интерактивно преподаване и СТЕМ кабинети (в някои от училищата). Образователните институции работят по национални програми на МОН финансиращи различни спортни, културни и материални направления.

И двете училища, СУ „Панайот Волов“ и Професионална гимназия – гр. Бяла, които предлагат обучение на младежи, осигуряват професионална квалификация на учениците си. В учебните програми фигурират провеждане на стаж или практика, които подпомагат бъдещото кариерно развитие на учениците. Голяма част от практиките протичат на регионално и общинско ниво, което опосредства и създаването на бъдещи професионални контакти.

В СУ „Панайот Волов“ се формират симулативни фирми, които пресъздават реалната работна среда и съпътстващи казуси на работното място, като част от учебния предмет „Работа в учебно предприятие“. Така пилотно бяха организирани трудова борса и други. През учебната година се провеждат и открити часове в реална работна среда, като пример за това е гостуването на деветокласници от паралелка „Малък и среден бизнес“ във фирма „Нова промяна“ гр. Бяла, където отблизо се запознаха с технологичния процес на производството, движението на материали и готова продукция. Голяма част от учениците в горните класове проведоха

ученическата си практика в Общинска администрация, която е израз на местната политика да оказва подкрепа на младежите в откриването на професионалното им поприще.

Кметът на Община Бяла поощрява успехите на учениците, които имат интерес и се развиват в сферата на модерните технологии. Така той награди представители на клуб „Роботи-Бяла“ класирали се на призови места на Националното състезание „Роботика и изкуствен интелект“.

През 2024 г. Професионална гимназия – гр. Бяла постигна завидно отличие като единственото наградено българско училище с Европейска награда за иновативно обучение (EITA) в категория „Професионално образование и обучение“. Отличието е за реализирането на проект 2021-1-BG01-KA122-VET-000030787 на тема „Европейски опит за реалистични професионални очаквания“ в гр. Милано, Италия. Тази награда е показател за качеството на професионалното обучение в училището. То се потвърждава и от участието на ученици в национални състезания по професии, като например това на дванадесетокласни с професия „Готвач“ на Националното състезание по професии – регионален кръг в гр. Велико Търново.

Освен регулярните практики, 12 възпитаници на Професионална гимназия – гр. Бяла от специалностите „Производство на хляб, хлебни и сладкарски изделия“, „Производство на облекло от текстил“ и „Автотранспортна техника“ проведоха 19-дневна мобилност в гр. Будапеща, Унгария по проект № 2023-1-BG01-KA122-VET-000114257 „Европейски опит за повишаване на конкурентоспособността на работното място“, финансиран по програма Еразъм+. Дейностите по проекта освен повишаване знанията на учениците, подпомогнаха развитието на социални умения и личностни качества (комуникативност, толерантност, предприемчивост, работа в екип и др.).

По инициатива на Общината и като утвърдена традиция вече, представители на местната власт се срещна с абитуриентите завършващи в Бяла. Събитието се проведе в Заседателната зала на административната сграда на Общинска администрация. То показа залегналата в младежката политика институционална подкрепа към младите продължаващи образованието си или тепърва търсещи реализация на пазара на труда.

Община Ветово

Насърчаване на участието на младите хора в неформално образование и самостоятелно учене;

Повишаване на мотивацията за образование и професионална квалификация, за бъдеща реализация на пазара на труда;

Засилване на връзките между образователните институции и бизнеса за улесняване на прехода от сферата на образованието към заетост;

Стимулиране на младите хора да вземат пълноценно участие в училищния живот и в свързаните с него дейности, като извънучилищните форми и обмен на ученици;

Насърчаване активността и участието на младите хора в програмите „Еразъм“ и „Европейски корпус за солидарност“;

Насърчаване на младежкото предприемачество;

Активна работа с училищните ръководства за насърчаване на участието на младите хора в разнообразни дейности.

Община Две могили

Община Две могили реализира държавната образователна политика на своята

територия като работи за равен достъп до качествени образователни услуги, по-пълно обхващане в задължителното образование на учениците, създаване на по-добри условия за отглеждане, възпитание и обучение. Едновременно с това е предприела и провежда действия, мерки, и политики по превенция и намаляване броя на подрастващите, непосещаващи учебните заведения.

На територията на Общината функционират три общински училища и две детски градини с прилежащи два филиала. Училищата са две средни, от които едното е общообразователно, а другото – професионална гимназия и едно основно училище.

Общият брой на учениците, които се обучават в училищата, намиращи се на територията на община Две могили е 555 ученика. За учебната 2024/2025 година учениците са разпределени, както следва:

СУ „Св. св. Кирил и Методий“ град Две могили – 357 ученика;

ПГСС „К. А. Тимирязев“ град Две могили – 152 ученика;

ОУ „Христо Ботев“ село Баниска – 36 ученика.

До средищните училища учениците се извозват с безплатен транспорт по два начина – чрез сключен договор за превоз по утвърдена транспортна схема на Общината и чрез превоз за собствена сметка с помощта на предоставените от МОН училищни автобуси.

Материално-техническата база на всяко едно училище е в много добро състояние за провеждане на нормален учебно-възпитателен процес. Продължава тенденцията за намаляване на броя на учениците в училищата.

Дейностите в сферата на неформалното образование и възпитание, свързани с осмисляне на свободното време и личностна изява на децата, както и за подпомагане интелектуалното, емоционалното и физическото развитие и социалната адаптация на учениците се предоставят и се изпълняват от Центъра за подкрепа за личностно развитие; Народните читалища във всяко населено място; спортните клубове, както и програмите за обучение към Дирекция „Бюро по труда“ – град Две могили.

По отношение на образователната политика, местното управление се стреми да осигурява качествено образование на младите хора като: предприема мерки и провежда действия по превенция и ограничаване на отпадането от училище; осигурява максимални условия за равен достъп на младите хора за образование; поддържа и обновява сградния фонд на учебните и детските заведения, детски и спортни площадки, зони за отдих, посещавани от младежите; осигурява допълнителна педагогическа работа с деца през ваканциите; работи за ограничаване на агресията сред младите хора.

Разработена е процедура за административно наказание народители на деца, подлежащи на задължително предучилищно или училищно образование, които не осигуряват присъствието им в детска градина и училище, съгласно нормативните разпоредби на чл. 347 от ЗПУО. Процедурата е комплексно въздействие за обхващане на деца и ученици в задължителната форма на обучение, с цел превантивна мярка за отпадане от системата на образованието и повишаване качеството на образование.

Законът за предучилищното и училищното образование разпорежда събраните средства от глобите да постъпват като приход по бюджета на съответната община и се разходват само за дейности, свързани с подпомагане на равен достъп до качествено образование, за подпомагане развитието на детските градини и училища.

Грижата за обхващане и задържане на децата и учениците в учебните заведения е обща и се реализира с координираност между образователните институции, общинска администрация, Дирекция „Социално подпомагане“ и МКБППМН.

Посещаемостта в училище е проблем най-вече за учениците от социално слаби семейства, чиито майчин език е различен от българския. Наблюдава се тенденция немалка част от родителите търсейки поминък извън общината да оставят децата и учениците при роднини. От това произлиза слабият контрол, липсата на мотивираност за учене и лоша дисциплина.

Често такива ученици заради провинения попадат в обхвата на МКБППМН. Трайна остава тенденцията на миграция на цели семейства към други европейски страни, най-вече поради икономически причини. Заминалите деца и ученици в чужбина отпаднат от образователната система на страната, но не може категорично да се твърди, че не посещават училище в страната, където пребивават. Не са рядко и случаите, когато двамата родители преценяват, че за децата им ще е по-добре да са при тях и по този начин те отпадат временно или окончателно от училище.

Община Иваново

Основа за социализирането и реализирането на младите хора е образованието. Доброто образование е важно условие за личната реализация на младите хора, за пълноценното им участие в обществения живот, както и за повишаване благосъстоянието на цялото общество. Пред образователната система в България стоят два големи проблема. Първият проблем е свързан с ранното отпадане от образователната система на учениците, а вторият – с невъзможността за реализиране на пазара на труда в България на високообразовани млади специалисти и оттук с мотивацията им да търсят професионална реализация извън страната.

Ранното отпадане на учениците от образователната система, липсата на завършено средно или висше образование са основни фактори, в резултат на които се стига до младежко социално изключване. Проблемите в образователната система оказват пряко влияние върху избора на младежите за бъдещето им кариерно развитие и професионалната реализация в живота.

В община Иваново образователната система включва 3 общообразователни училища и 1 детска градина с 5 филиала. В началото на 2025 г. в училищата на територията на общината се обучават общо 144 ученици. Детска градина „Ален мак” се състои от основна сграда в с. Иваново и пет филиала в селата Щръклево, Красен, Сваленик, Пиргово и Тръстеник. Към настоящия момент в нея се обучават 120 деца, разпределени в 7 групи.

В последните години се забелязва тенденция за по-строги мерки в образователната система за задържане на учениците в училище и намаляване на отпадналите младежи от училище. На територията на община Иваново основна причина за това се явява емиграцията на ромските етноси в чужбина.

Общинските училища и детската градина се включват активно в изпълнението на програми и проекти за по-качествен образователен процес; проекти, които създават условия за ангажиране на учениците в извънкласни дейности.

Младите хора продължават образованието си след седми клас в гр. Русе и не малка част от тях след завършване на образованието си предпочитат възможностите на големия град за намиране на работа и живеене.

По отношение на образователна политика, местното управление се стреми да осигурява качествено образование на младите хора като:

✓ предприема мерки и провежда действия по превенция и ограничаване на отпадането от училище;

✓ осигурява максимални условия за равен достъп на младите хора за образование;

✓ поддържа и обновява сградния фонд на учебните и детските заведения, детски и спортни площадки, зони за отдих, посещавани от младежите;

✓ работи за ограничаване на агресията сред младите хора.

Община Русе

Всички програми на Община Русе за осъвременяване на материалната база, за по-висок стандарт на образование и път за високите технологии във всички сфери за развитие на младите хора, са отговор на потребностите на младежката общност.

Дейности, чрез които младите хора имат повече възможности:

✓ за участие в обществения живот, в обществени дискусии и вземане на решения за развитието на общината и общността;

✓ за знания, мобилност, заетост и социално включване като прилагат метода „Открита координация“;

✓ за достъп до неформално образование и форми за учене през целия живот;

✓ за ключови компетентности, дефинирани от Европейската референтна рамка, които обуславят повишаване на качеството на живот и личностното израстване;

✓ за създаване на младежка инфраструктура в изпълнение на националните приоритети и регионалните политики за младежта;

✓ за получаване на подкрепа и разбиране от обществото.

Община Сливо поле

Училищната мрежа на територията на община Сливо поле се състои от 1 средно и 2 основни общински учебни заведения. На територията на общината функционират и 2 детски градини, всяка от които с по 2 филиала в населени места със закрити детски градини.

Предвид демографската криза в България и в частност в Област Русе, както и ниската функционална грамотност, младежката заетост и гражданската активност на младите хора са основният двигател към подобряване на гражданското общество. Затова е важно училището да е не само място, където учениците получават теоретични знания по изучаваните дисциплини, а и мястото, където да развиват и усъвършенстват базови умения и качества, благодарение на които да живеят по-успешен, независим и отговорен за обкръжаващата ги среда живот.

Възможности за неформално обучение на младите хора от общината предлагат и школите и клубовете по изкуства към народните читалища, спортните клубове, както и програмите за обучение към Дирекция „Бюро по труда“.

Преобладаващата част от младежите в общината на възраст 20-29 години са завършили средно образование. От образователното ниво на младите хора, до голяма степен зависи мобилността им на пазара на труда, гарантираща по-добро заплащане, поддържане на по - висок жизнен стандарт и качество на живот.

Община Ценово

Образователната система в община Ценово включва 4 детски градини и 4 основни училища. Според данните към края на 2024 г. в детските градини са обхванати 96 деца, а учебни занятия посещават 149 ученици, В сравнение с информацията от 2023 г. учениците на

самостоятелна форма на обучение са се увеличили с двама и общо за пет . В сравнение с предходната година обучаемите в детските градини са намалели с 6, а броят на учениците се запазва без промяна. Осем ученици са на ресурсно подпомагане. Сградният фонд на образователните институции е в добро състояние и отговаря на санитарно-хигиенните и противопожарните изисквания. При необходимост се извършват текущи ремонти с осигуряване на максимално добри условия за провеждане на учебен процес. През 2022 г. с решение на правителството бяха отпуснати средства за основен ремонт на сградния фонд на училищата в Караманово и Долна Студена. Осигурява се безплатен транспорт на децата и учениците от местоживеенето до съответната образователна институция с превоз, организиран изцяло с автобуси, предоставени от МОН. Училищата и детските градини активно се включват във всички програми и проекти на МОН. Във всички училища има създадени условия за извънкласни дейности по интереси, съгласно Наредбата за приобщаващо образование. След оживени дебати в местната общност училището в Новград продължи да функционира с подкрепата на общината, независимо че в учебното заведение се обучават само 13 ученици.

Общинската администрация заедно с ръководствата на основните училища, подпомагат кариерното ориентиране на учениците при преминаване в първи гимназиален етап чрез информационни кампании и консултации. В община Ценово, за съжаление, все още липсва практика работодателите да инвестират в обучението и квалификацията на младите работници и служители, но тъй като по-голямата част от учениците продължават образованието си в област Русе, то образователните институции от областта предоставят отлични и разнообразни възможности за придобиване на знания, квалификация и умения в желаните от нашите ученици професии.

3. Заетост

В резултат от проведено от Агенцията по заетостта проведе проучване сред работодателите за потребностите им от работна сила (на основание чл. 10, ал. 2 от Закона за насърчаване на заетостта) е видно, че за област Русе след 3-5 години търсените специалисти с висше образование ще бъдат прогнозно 5 678, при 6 668 при предходното изследване.

Най-търсени ще бъдат от следните направления: Медицина – 553 (445 при предишното проучване); Педагогика на обучението по… – 454; Машинно инженерство – 412; Педагогика – 403; Медицинска сестра – 310; Растениевъдство - 243 и др.

Общият преглед показва, че много от направленията от висшето образование са застъпени в прогнозните потребности, като тук попадат и регулирани професии, например от областта на медицината. Най-необходими ще бъдат медицинските специалисти, учителите, инженерите. Това са специалисти, които са дефицитни и към настоящия момент според наблюденията на пазара на труда.

Дългосрочните намерения на работодателите относно наемането на персонал предвиждат намаляване, в сравнение с предходното изследване.

След 3-5 години търсените специалисти със средно образование ще бъдат общо 8 850, при 5 385посочени при предходното изследване

Като най-търсени се очертават: Търговия на едро и дребно – 2 310(1 192 при предишното проучване); Маркетинг и реклама – 1 216 (1 108);Финанси, банково и застрахователно дело – 1 094 (1 103); Машиностроене, металообработване и металургия – 833 (500); Счетоводство и данъчно облагане – 600 (500) и др.

Прогнозното търсене обхваща разнообразни направления, в съответствие с икономическата насоченост на областта. Увеличава се търсенето на кадри за търговията, маркетинг и реклама; финанси, банково и застрахователно дело; машиностроене, металообработване и металургия.

Община Борово

От изключителна важност за задържане на младите хора е създаването и запазването на добри условия за реализация в трудовата и социалната сфера. Поради несъответствието на квалификацията на безработните лица с изискванията на работодателите се наблюдава дисбаланс между търсенето и предлагането на работна ръка. В повечето случаи младите хора нямат практически и трудов опит по придобитата специалност след завършване на своето образование и трудно се включват на пазара на труда.

В резултат на несигурната икономическа среда, недостатъчната финансова обезпеченост, свитото производство и намаляване на обема на работа безработицата сред младите хора е висока.

Причините за младежка безработица могат да се обединят в няколко аспекта:

занижено равнище на професионална квалификация, дължащо се на слаба практическа подготовка и ниска информираност;

слабо търсена или неточна професионална ориентация;

липсата на трудов опит, който е основен фактор за всеки работодател при подбор на кадри;

демотивация от предлаганото заплащане при несъобразяване или пренебрегване на дадената квалификация и др.

Ниската активност в областта на предприемачеството сред младите хора в България се дължи преди всичко на липса на достатъчно умения, опит и ресурси за стартиране на собствен бизнес. Много от тях, които имат намерение да се заемат със собствен бизнес, предпочитат преди това да натрупат знания, професионален опит в избраната област, както и да намерят необходимият им стартов капитал.

За да противодейства на нарастващата младежка безработица, община Борово пристъпва към създаване на работни места, съобразно индивидуалните личностни особености, образование и квалификация. На младежи с основно или по-ниско образование, които са най – многобройната група, се предлагат работни места в сферата на временната заетост, по програми и проекти,

Прилагането на активни политики за реализиране на проекти, финансирани от Национални програми и Оперативни програми на Структурните фондове на Европейския съюз, осигурява допълнителен финансов ресурс и дългосрочно положително въздействие върху местната общност.

През 2024 г. общината взема активно участие в Програмите за заетост. Мерките за професионално обучение и насърчаване на заетостта са насочени към безработните младежи, хората в неравностойно положение на пазара на труда и продължително безработните лица, също така хора с ниско образование и квалификация. Темата за реализацията на младите хора след завършване на средното им образование, е чест предмет на дискусии в часовете на класа, тъй като възможностите за професионална и личностна реализация на територията на общината са ограничени, поради липса на работеща икономика.

Община Бяла

По данни на Дирекция „Бюро по труда“ гр. Бяла:

Регистрирани младежи до 29 години към 31.12.2024 година – 78 лица;

Регистрирани младежи в зависимост от образованието:

- ✓ с висше образование – 4;
- ✓ със средно образование – 16;
- ✓ с основно образование – 11;
- ✓ с начално и по - ниско образование – 47;

Включени в заетост младежи през 2024 година – 39, в т.ч.:

- ✓ включени в мерки за заетост – 2;
- ✓ включени в програми за заетост – 1;
- ✓ включени в Програма „Развитие на човешките ресурси“ – 7;

През 2024 година няма включени в обучение младежи до 29 години.

Община Ветово

Насърчаване на гражданската активност и участие на младите хора в местното самоуправление;

Информационни кампании за популяризиране на програми за младежка заетост;

Прилагане на максимално широк обхват мерки подкрепящи кариерното ориентиране, насърчаване на заетостта ;

Създаване на благоприятна среда за кариерно развитие на младите специалисти в централната и местната администрация;

Насърчаване на младежкото предприемачество;

Активни контакти с местния бизнес за привличане на младите хора;

Община Две могили

По данни на Дирекция „Бюро по труда“ – Две могили, регистрираните безработни лица на територията на Общината са 440 лица, като 234 от тях са жени. Професионалната структура на безработните се характеризира с висок устойчив дял на регистрираните лица без квалификация, които са 344; регистрираните безработни с работническа професия са 77 лица, а специалистите са 19 лица.

По степен на завършено образование регистрираните безработни са както следва: с висше образование – 9 лица; със средно образование – 121; с основно образование – 67 лица и с начално и по-ниско образование – 243 лица.

По възрастова група регистрирани безработни към БТ – гр. Бяла са следните: до 19 години – 5 лица; от 20 години до 24 години – 29 лица и от 25 години до 29 години са се регистрирали 25 лица.

Новорегистрираните безработни и тези с възобновена регистрация през м. ноември са 31, от тях младежи до 29 години – 5. Свободни работни места, обявени от работодателите през м. ноември 2024 г. – 16. Постъпилите на работа през месеца са общо 17, от които насочени от трудовите посредници на първичния трудов пазар /без програми и мерки за заетост/ - 2 безработни лица. Свободните работни места към същия период са 13.

Програми за заетост към Община Две могили:

✓ НП „Старт на кариерата“ е финансирана от държавния бюджет. Назначено е едно лице на 8 часа в общинска администрация. Програмата стартира от 24.10.2024 г. до 23.10.2025 година.

✓ “Активиране на неактивни лица” – наето 1 лице от 25.08.2022 г. до 31.12.2025 г. от село Баниска.

✓ Проект „Младежка заетост +“ - финансирана от ПРЧР 2021-2027, съфинансирана от ЕС чрез Европейския социален фонд. Наети са две лица на 8 часа. Проекта стартира от 01.07.2024 г. до 30.10.2025 г.

✓ Проект „Започвам работа К 2 – заетост“. Програмата се реализира в гр. Две могили. Назначени са 4 лица /2 лица за 6 месеца и 2 лица за 1 година/ за периода от 20.05.2024 г. до 19.05.2025 г.

Община Иваново

В условията на пазарна икономика от най-важно значение за младите хора е предстоящото им трудово и социално реализиране.

Младежката безработица на територията на Община Иваново се обуславя от два фактора-младежите в трудоспособна възраст напускат общината, за да търсят реализация в по-големите градове и чужбина и ниско ниво на образование и квалификация на част от младежите.

В действителност същностният проблем са младежите, които нито работят, нито учат, нито се квалифицират, както и продължително безработните.

Младежите, които напускат училище преждевременно, са една от главните причини за наличието на младежи с недостатъчна образователна подготовка, квалификация и умения. Младите хора от семейства на безработни родители – нетърсещи активно трудова заетост, ниско образовани или неграмотни, без умения и квалификация, които живеят в бедност или принадлежат към някоя от онеправданите обществени групи, до голяма степен на сигурност също ще придобият същите характеристики.

Позицията на младите хора на пазара на труда е специфична. След завършване на своето образование те нямат трудов опит по придобитата специалност и в редица случаи работодателите отказват да ги вземат на работа.

Основната характеристика на младежката общност в Община Иваново, както и предизвикателствата пред нея, не са по-различни от тези на младежите по принцип в национален мащаб. Стремежът към независимост и реализация е доминираща черта сред младите хора в общината ни. За съжаление голяма част от тях са социално и икономически зависими от семействата си.

Община Иваново административно принадлежи към област Русе. Селищната мрежа на общината обхваща 13 населени места – с. Иваново, с. Пиргово, с. Мечка, с. Красен, с. Червен, с. Божичен, с. Тръстеник, с. Щръклево, с. Церовец, с. Табачка, с. Нисово, с. Сваленик, с. Кошов. Близкото разположение на община Иваново до областния град, по-големите възможности за намиране на работа и живеене предопределят трудовата мобилност на населението. Дори и в областният град, младите хора често не намират интересна, предизвикателна и добре платена работа за тях и затова решават да се преместят, най-често в столицата.

Голяма част от младите хора нямат желание за продължение на образованието си. При тях липсва мотивация за трудова дейност и за включване в курсове за обучение и квалификация. Те търсят почасова или сезонна работа, работа в чужбина, но нямат желание за постоянна

работа и работа на трудов договор. По този начин те остават неинформирани относно трудовите си права и попадат в сивия сектор на икономиката.

На този етап в община Иваново предприемачеството на младите хора е насочено към създаване на стопанства на млади фермери, модернизиране на земеделските стопанства и други.

Предприемаческата култура и инициативност, потиснати за дълъг период в недалечното минало, днес имат нужда да се насърчат още повече. Иновативното мислене на младите хора и огромните възможности, които предоставят комуникациите и новите технологии, са предпоставки за започване на собствен бизнес, който би бил успешен, ако е съчетан и със съответните нагласи, умения, мотивация и финансов инструментариум.

Осъществява се чрез кандидатстване по европейски проекти и национални програми.

Осигурява се достъп до обучения за квалификация и преквалификация чрез регионални и браншови програми за обучение и заетост.

Чрез Закона за насърчаване на заетостта се предоставя възможност да бъдат наемани безработни младежи с основно образование и без квалификация за чиракуване под ръководството на наставник.

Община Русе

Най-разпознаваем в младежката общност остава стремежът към независимост, подхранван от разнообразни информационни източници, чрез които различни по своята същност авторитети се превръщат в модели за подражание. Това понятие младежите свързват преди всичко с финансовата свобода. Проучването на техните нагласи ясно показва, че материалният аспект има водеща роля, когато степенуват категориите на собствената си ценностна система. Те измерват успеха с нивото на социална и икономическа свобода, до което могат да достигнат с професионална реализация или друга форма на изява. Това обуславя стремежа да вземат самостоятелни решения в желанието им да намерят своето поприще и призвание.

Община Сливо поле

Трудов посредник към Сливополския клон на Дирекция „Бюро по труда“ – Русе, оказва методическа подкрепа, професионално консултиране и насочване към свободни работни места на регистрирани младежи. Осъществяват се и информационни кампании, във връзка с възможностите за кандидатстване по различни европейски и национални програми.

В работата с продължително безработните лица се срещат трудности, свързани с ниското образование, ниската квалификация и ниската мотивация за започване на работа. Лицата без образование, без специалност, са с най-голям дял в структурата на безработните. Тези групи са основен компонент на дълготрайно безработните лица, регистрирани в Бюро по труда – град Сливо поле. Те са слабо конкурентни на пазара на труда и затова са основни участници в програмите за заетост на пазара на труда. Те не отговарят на изискванията на работодателите и това предопределя продължителния престой без работа. Голяма част от регистрираните безработни лица от посочената група се регистрират за ползване услугите на други институции – Дирекция „Социално подпомагане“, Национален осигурителен институт, болници и пр. Много младежи от ромски произход се регистрират във филиала, за да получават социални добавки.

Възможност за трудова реализация на младежите в Сливо поле са националните и европейски програми за осигуряване на заетост: „Старт на кариерата”, Нови възможности за младежка заетост” и други.

Община Ценово

Младежката безработица на територията на общината се обуславя предимно от недостиг на работни места, ниско ниво на образование и квалификация на по-голяма част от младежите. Част от образованите работещи млади хора са демотивирани от заплащането и условията на труд или са ресурс на сивата икономика, принудени да приемат нискоквалифицирана работа, въпреки образователния ценз. Основният проблем в малките населени места с висок относителен дял на ромско население е дългосрочната безработица. Въпреки това е изключително трудно намирането на квалифицирани работници от страна на предприемачите в района.

На територията на община Ценово работи филиал на Дирекция „Бюро по труда“ гр. Бяла, където трудови посредници оказват методическа подкрепа, извършват професионално консултиране и насочване към свободни работни места на регистрираните младежи.

По данни на ДБТ, в края на миналата календарна година общо 282 души са регистрирани на трудовата борса, като на възраст до 29 години са 42 души / до 19 г. – 3, от 20 до 24 г. – 18 и от 25 до 29 г. – 21/. Четирима от младежите са с висше образование, 21 от тях са със средно образование, 10 са с основно, 7 са с начално образование и без образование. Запазва се тенденцията, че младежите с основно или по-ниско образование отново са предимно от ромски произход. Общият брой на безработните в сравнение с предходната календарна година намалява с 21, а на безработните младежи се запазва без промяна. Данните са обезпокояващи, защото са индикатор за твърде голям дял на младежи, които са с много ниска степен на образование и за които добрата професионална реализация е изключително трудна. Това показва, че е от ключова важност общинските структури да продължават да подпомагат и прилагат специфичните мерки срещу риска от ранно отпадане от образователната система.

Друг фактор за младежката безработица са регионалните дисбаланси. Младите квалифицирани хора често не намират интересна и добре платена работа в по-малките населени места и затова търсят възможности в по-големите областни градове, столицата или чужбина. Така в по-малките населени места остават младежи с по-нисък образователен ценз, респективно по-ограничена перспектива за професионална реализация. Те са слабо конкурентни на пазара на труда и затова са основни участници в програмите за заетост. Те не отговарят на изискванията на работодателите и това предопределя продължителния им престой без работа.

По отношение на младежкото предприемачество, бизнес инициативите са все още малко. Анализите открояват като основни пречки пред младите – липсата на практически опит, професионални контакти и бизнес мрежи, бизнес умения и стартов капитал.

Община Ценово полага усилия за намиране на реализация на младите хора. Ще продължи участието в проекти и програми за заетост на младежи, в зависимост от отворените мерки по европейски и национални програми през 2025 година.

4. Подобряване на достъпа до информация и качествени услуги

Община Борово

За да участват в дейностите и в живота на своите общности, както и да се възползват от услуги и възможности, предназначени за тях, младите хора трябва да бъдат информирани. Един

от приоритетите в младежката политика на Община Борово е подобряване на достъпа до информационни услуги, които подпомагат личностното и обществено развитие на младежите, в съответствие с потребностите и интересите им и повишаване на тяхното качество.

Интернет е преди всичко място за комуникация и социални контакти. Общо за страната 83,5% от населението използват интернет. По критерий "Икономическа активност", заетите по-често използват интернет за разлика от безработните.

Чрез читалищата и обществените библиотеки в повечето населени места в Община Борово в рамките на проект „Глобални библиотеки" се предоставя безплатен достъп до интернет. Във всички училища на територията на общината има добре оборудвани компютърни кабинети.

На територията на общината има седем читалища:

НЧ „Искра-1898" гр. Борово;

НЧ „Христо Ботев – 1928" с. Обретеник;

НЧ „Самообразование -1919" с. Екзарх Йосиф;

НЧ „Канев – Пробуда – 1924" с. Горно Абланово;

НЧ „Селски будител" – 1929" с. Батин;

НЧ „Мъдрост – 1920" с. Брестовица;

НЧ „Бъднина – 1906" с. Волово.

Традиционни за голяма част от населените места в общината са селищните празници, основни организатори на които са кметствата и читалищата. Специално внимание всяка година общината отделя на традиционния фестивал „От Дунав до Балкана", празника на общината „5-ти септември", Празник на ябълката, Празник на рибата и Ден на гората.

През 2024 г. общината успява да изпълни голяма част от предвидените дейности в Годишната програма на читалищата и Културния календар за 2024 г. Като едно от големите събития е провеждането на традиционния фолклорен фестивал „От Дунав до Балкана – 2024 година". Фестивалът е уникална среща на изпълнители на различни жанрове на музикалното и танцово изкуство и се провежда по време на Дните на община Борово.

Община Бяла

Доминиращ е процентът на младежи, които притежават мобилни телефони и постоянна интернет свързаност. Бързият достъп до информация е част от съвременния начин на живот. Като част от социалната политика на общината и културно-информационната роля на народните читалища, все пак трябва да се отбележи, че гражданите в общината имат достъп до безплатен интернет както в градската библиотека, където е оборудван компютърен кабинет по Програма „Глобални библиотеки", така и в читалищните библиотеки в селата Полско Косово, Стърмен, Копривец и Дряновец.

Младите хора посочват, че познават добре правата си и имат медийна грамотност, но срещат трудности в разпознаването на фалшивите новини, затова и Общината подкрепя всички национални кампании свързани с повишаване дигиталната грамотност сред младежите или по-конкретно – знания, умения и компетентности за търсене на информация, за верификация на източниците, валидиране достоверността и надеждността на публикуваното съдържание, лична дигитална безопасност и киберсигурност.

И през 2024 г. СУ „Панайот Волов" участва в инициатива „Журналисти в училище" с провеждането на онлайн среща с Георги Караманев. Той е програмист, журналист, създател на проекта „Дигитални истории" и един от наградените журналисти в конкурса „Валя Крушкина

- журналистика за хората“. Разговорът беше посветен на темата за изкуствения интелект като помощник и учител. Учениците научиха по какъв начин изкуственият интелект влияе на създаването и разпространението на новините.

Като проблем, който изисква по-целенасочени усилия, следва да се посочи недостатъчната заинтересованост и информираност относно възможностите за национално и европейско финансиране на младежи и младежки организации, за стажове и ученически/студентски практики. Налице са редица финансови механизми, програми и организации, които подпомагат младежката активност и трябва да се по-популяризират по-масирано сред местната общественост. Трябва да се мотивира по-голяма ангажираност към политики, програми и мерки, защото при пасивно отношение ефективността на инструментите за институционална подкрепа рязко намалява. Необходими са действия в две посоки – първо, насочени към младежите – за подобряване информираността им посредством тематични мероприятия и новини в социални мрежи и второ, насочени към служителите в съответните служби – за подобряване на уменията им за комуникация и осигуряване на по-пълноценно обслужване.

Община Ветово

Информационни и консултантски услуги в подкрепа на личностното, обществено и кариерното развитие на младежта. Насърчаване на неформалното обучение и дуалното образование. Окуражаване на младите хора да вземат пълноценно участие в училищния живот и в свързаните с него дейности и извънучилищните форми. Повишаване на мотивацията за образование и професионална квалификация, за бъдеща реализация на пазара на труда. Насърчаване на политиката на финансова и ресурсна подкрепа на училищните проекти.

Община Две могили

Към всички народни читалища на територията на общината има общодостъпни библиотеки, като най-голямата от тях е към НЧ „Св. св. Кирил и Методий” – гр. Две могили, която изпълнява и методически функции. Към народните читалища в гр. Две могили и с. Чилнов има обзаведени компютърни кабинети, финансирани от фондация „Глобални библиотеки”. Чрез това се осигурява безплатен и неограничен достъп до интернет на всички желаещи.

В Община Две могили се реализира проект „Wifi4EU” с цел осигуряване на безплатен достъп до безжичен интернет на обществените места, включително паркове, площади, обществени сгради.

Интернет страницата на Община Две могили е изцяло подновена, на която се публикува подробна и своевременна информация, касаеща младите хора. Функционира официална фейсбук страница на Община Две могили, в която допълнително се публикува информация, снимков и видео материал относно дейността на общината.

Община Иваново

Информационните технологии навлизат сериозно в бита и в работата, достъпът до информация на младите хора е различен. Нерядко причината за това се крие в незнанието как да се търси полезна информация.

Почти всички населени места в общината, най-вече чрез читалищата, осигуряват безплатен достъп до интернет, но компютрите и интернет се ползват най-вече с развлекателна цел. В Община Иваново функционират 13 читалища. В тях съществуват любителски колективи

и клубове, в които младите хора успешно пресъздават народните традиции и се превръщат в носители на нематериалното културно наследство. Достъпността до услуги в подкрепа на развитието на младите хора е на добро ниво.

Община Русе

Най-разпознаваем в младежката общност остава стремежът към независимост, подхранван от разнообразни информационни източници, чрез които различни по своята същност авторитети се превръщат в модели за подражание. Това понятие младежите свързват преди всичко с финансовата свобода. Проучването на техните нагласи ясно показва, че материалният аспект има водеща роля, когато степенуват категориите на собствената си ценностна система. Те измерват успеха с нивото на социална и икономическа свобода, до което могат да достигнат с професионална реализация или друга форма на изява. Това обуславя стремежа да вземат самостоятелни решения в желанието им да намерят своето поприще и призвание.

Община Сливо поле

Повечето от заложените дейности в областните и национални планови документи, свързани с провеждане на информационни кампании, спортни и културни мероприятия, насочени към младите хора, се изпълняват на общинско ниво. Проблем в по-малките общини, каквато е община Сливо поле, е слабата информираност на младите хора относно възможностите за национално и европейско финансиране на младежи и младежки организации, за стажове и ученически/студентски практики, както и възможностите за кариерно развитие.

В Общинска администрация – Сливо поле има изграден център за информация и услуги на гражданите.

Младите хора имат осигурен безплатен достъп до интернет и нови информационни технологии в общинските училища.

С цел осигуряване на достъп до услуги за развитие, основани на младежката работа, индивидуалния подход и оценка на конкретните потребности и особености на младежката възраст в учебните заведения и читалищата на територията на общината се развиват различни извънкласни форми, кръжоци, клубове по интереси, школи и др. за развитие уменията на талантливи млади хора в областта на изкуствата, видовете спорт, науката, информационните технологии. Осигурява се равноправен достъп до информация, проектни предложения, програми, касаещи младежките проблеми и начините за решаването им.

В читалищата, действащи на територията на община Сливо поле, са разкрити библиотеки, разполагащи с над 100 000 тома библиотечни единици и абонамент на периодичен печат. По проекта „Глобални библиотеки“ 3 от читалищата в общината са оборудвани с компютърни конфигурации, мултимедия, а всички останали разполагат с аудио-системи и мултифункционални устройства.

Община Ценово

Населените места в община Ценово имат добра осигуреност с интернет. Основни центрове, осигуряващи безплатен достъп до информация са читалищните библиотеки в община Ценово. Четири от тях са оборудвани с компютърна техника по Програма „Глобални библиотеки”, а в читалището в с. Ценово има и обособен самостоятелен информационен център. Поддържа се актуална информация на читалищните сайтове, страниците в социалните

мрежи и на сайта на Община Ценово. Информационните центрове в читалищата дават възможност за набавяне на необходимата информация и освен това съдействат и помагат на потребителите за търсене на такава. Почти всички млади хора вече притежават съвременни телефони и електронни устройства, с които се осъществява безпроблемен достъп до интернет и социалните мрежи.

За всички е повече от ясно, че младите хора прекарват голяма част от времето си в интернет и социалните мрежи, където изобилието на информация е огромно, но много пъти тя е със съмнително качество или с подвеждащо съдържание. Формирането на информационна и медийна грамотност сред младежите е инструментът за предпазване от злоупотреби, измами, дезинформация. Качествено подбраната, добре подготвената и разпространена информация ще привлече вниманието към темите от техните интереси и към възможностите за младежко включване, инициативи, програми и др.

5. Здравословен и природощадящ начин на живот

Община Борово

Както в национален мащаб, така и в община Борово се наблюдават тревожни тенденции относно здравословния статус на населението. Изправени пред тенденцията за засилване на злоупотребата на тютюн, алкохол и наркотици и разпространението на болестите, предавани по полов път сред младите хора, местните и регионални власти, заедно с представители на младежките организации, доброволци, здравни работници и институции, работещи с млади хора, е необходимо да прилагат своевременни мерки за обучение и превенция в тази посока.

Младите хора трябва да бъдат директно въвлечени в тяхното изпълнение, с цел безопасно поведение и избягване на рискови за здравето практики.

С цел превенция на рисковите фактори на жизнената среда и повишаване нивото на информираност и придобиване на знания и умения за здравословен начин на живот сред младите хора на територията на община Борово действа Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни /МКБППМН/.

На територията на общината няма организирана болнична помощ. Болничната лечебна помощ се реализира извън рамките на общината в градовете Бяла и Русе.

Здравеопазването в общината е представено само от извънболнична медицинска помощ.

Първичната медицинска помощ в общината е организирана като система, включваща мрежата от лекарски практики, финансирани от Националната здравноосигурителна каса (НЗОК). Към 31.12.2024 година има регистрирани следните лечебни заведения за извънболнична помощ: амбулатория за първична извънболнична медицинска помощ – 3 индивидуални практики и амбулатория за първична извънболнична дентална помощ – 3 групови и 3 индивидуални практики. Здравни кабинети има в училищата в град Борово, село Обретеник и в сградата на Детска градина „Славейче, ф-л „Канев” с. Горно Абланово и се обслужват по график от две медицински сестри. Разходите за медицинска издръжка са залегнали в бюджета на общината и са за закупуване на необходимите лекарства и медикаменти. Средствата за медицинския персонал са делегирана държавна дейност. Лицата са в трудово правоотношение с кмета на общината.

Община Бяла

Според различни изследвания са налице тревожни тенденции по отношение на здравето на децата и младите хора, свързано с тяхното поведение, като: прояви на агресия, употреба на

психоактивни вещества, рисково сексуално поведение и ранна бременност. Дейностите, които се инициират от Общината в тази насока се синхронизират с тези на образователните и здравни институции в направленията – хранене, физическа активност, сексуално и психично здраве. Във всяко училище има обзаведен здравен кабинет и са назначени медицински лица. Осъществяват се превантивни мерки като тематични мероприятия, информационни табла и експертни срещи по отношение на сексуалната активност, злоупотреба с алкохол и наркотици, тютюнопушене, затлъстяване и дигитална зависимост. Информация с такава насоченост учениците получават в часовете по биология и здравно образование в училище, както и ако участват в проекти или извънкласни инициативи със здравна тематика.

В програмата на Местната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните (МКБППМН – Община Бяла) са заложени дейности за превенция употребата на алкохол, цигари и наркотици, насилието и тормоза в училище, профилактика на ХИВ/СПИН. Във всички училища има изградени комисии по здравно образование и хигиена, които съвместно с класните ръководители провеждат беседи и разговори.

По покана на Кмета на Община Бяла се състоя работна среща в Бяла по повод на инициативата „НЕзависими от зависимости“ с представители на местни институции, директори на образователни структури и обществени съвети към тях. На тази среща кметът пое ангажимент провеждане на целенасочени анкети в Бяла, с което да се приобщят и родителите към тази кауза и да се види каква е ситуацията в общината по отношение на зависимостите сред младежите.

На територията на Общината има една многопрофилна болница и една специализирана болница, един медицински център и три самостоятелни медико-диагностични и медико-технически лаборатории. Здравното и медицинско обслужване на населението се осигурява от лекари, в т. ч. регистрирани като сключили договор с НЗОК – 8 общопрактикуващи лекари и 7 лекари по дентална медицина.

В училищата се провеждат срещи и инициативи, които запознават учениците с потенциалните рискове за тяхното здравословно състояние. Като конкретни примери за такива форми, могат да бъдат посочени: посещения на партньори от РЗИ-Русе, които изнасят поредица от увлекателни и полезни лекции на младежи за вредата от тютюнопушенето, енергийните напитки и алкохола. Тези срещи са изключително ефективни, когато са придружени и от симулация с модерни технологии като например специални „пияни“ очила. След като ги тестват учениците споделят, че никога не биха употребили психоактивни вещества или алкохол преди да седнат зад волана. Под надслов „Не на вредните навици“ ученическият съвет към СУ „Панайот Волов“ – Бяла организира информационна кампания за вредата от алкохола. В училището беше отбелязан и Международният ден без тютюнев дим, в който младши посланици разясниха усилията на Европейската комисия за ограничаване на употребата на цигари, разказаха на съучениците си за вредата от тютюнопушенето и им показаха какво се случва с дробовете и телата им, когато пушат. Училището беше избрано за участие в националната антиспин кампания от РЗИ – град Русе с конкурс за най-красива валентинка и тематична лекция. От няколко години като училищен клуб по интереси се развива и клуб „Здраве и красота“, което има за цел да рутинизира навици за здравословен начин на живот.

Младежи от СУ „Панайот Волов“ и Професионална гимназия – гр. Бяла участваха и в иновативни форми на Русенския университет „Ангел Кънчев“ интегриращи в едно предприемаческа и здравна култура. Пример за това беше традиционното междурегионално

състезание, организирано от Катедра „Мениджмънт и социални дейности“ на Факултет „Бизнес и мениджмънт“. Събитието е организирано по случай Европейския ден на здравословното хранене – 08 ноември 2024 г., а темата „Вкус на ЗДРАВЕ“ имаше за цел да подкрепи предприемаческите умения на младите хора и да развие социално отговорно поведение.

По отношение на физическата активност, по случай Европейски ден на спорта в училище (27 септември) всички училища в общината реализираха серия от спортни дейности. Инициативата цели повишаване на нивото на физическа активност за здраве у децата. Денят е посветен на насърчаването на физическата активност сред учениците.

Общината активно подкрепя и организира спортни мероприятия – като турнири по хандбал, футбол на малки врати, шахмат и кикбокс. Младежите безплатно ползват изградените спортни обекти и съоръжения както на територията на града, така и в по-големите села. Целенасочено се полагат усилия за популяризиране и утвърждаване на спорта като фактор за здравословното и физическото развитие на подрастващите, което се реализира посредством планираните дейности в Календара на културните и спортните прояви. През цялата година се подпомагат спортните прояви както в училищата, така и в местните спортни клубове. Като конкретни примери могат да бъдат посочени – провеждането на Четвърти кикбокс турнир Купа „Св. Георги“ гр. Бяла с организатори СК Минотавър и Община Бяла. Призът за най-перспективен състезател беше връчен на младия минотавър от Бяла, който е и златен медалист в категорията си. Подкрепата на Общината превръща турнира в очаквано и значимо регионално събитие и показва, че и в малките населени места може да се развива актуален спорт, въпреки че не е масов по своя характер. И през изминалата година бе проведен конкурсът „Мис Бяла 2024“, който показа, че красотата е и индикатор за здравословен начин на живот.

За поредна година ХК „Бяла“ отбеляза успешен сезон със спечелени множество отличия, купи, медали и индивидуални награди от държавни първенства, хандбални турнири и турнири по плажен хандбал за девойки и жени.

През 2024 г. Община Бяла беше домакин и на финалите на ученическите игри по хандбал – девойки VIII-X клас в спортна зала „ОЗК Арена Бяла“, което е показател за оценката по отношение на общинската спортна база на регионално ниво.

Посочените примери очертават приоритетното място на здравословния начин на живот, в т.ч. и на спорта, в общинската младежка политика. Финансово се подкрепя организацията на местни турнири. Същевременно се поддържат, оптимизират и надграждат спортните пространства, терени и зали. По този начин се стимулира физическата активност и се популяризират добрите образци за подражание.

Община Ветово

Създаване на условия за развитие на масов спорт сред младите хора;

Подобряване на съществуваща и изграждане на нова спортна инфраструктура;

Организиране и провеждане на мероприятия, утвърждаващи здравословния начин на живот сред младите хора;

Организиране на информационни кампании за здравословен начин на живот;

Организиране на екологични доброволчески инициативи, свързани с облагородяването на градската и селска среда;

Активно взаимодействие със спортните клубове за популяризиране на здравословен начин на живот и съвместни инициативи;

Взаимодействие и инициативи с родители за утвърждаване и подкрепа на здравословния начин на живот.

Община Две могили

В регистрираните здравни кабинети в детските градини и училищата в гр. Две могили медицинските специалисти работят съвместно с РЗИ за превенция на здравето и профилактика на болестите и оказват първа долекарска медицинска помощ. На територията на общината има 5 общопрактикуващи лекари.

Община Иваново

Здравословното състояние на младежта в община Иваново не се следи отделно от това на цялото население. Констатират се някои тревожни тенденции в поведението на младежите, опасни за тяхното здраве, като увеличаване употребата на алкохол и цигари, и снижаване възрастовата граница за употреба им. В училищата се организират информационни кампании – раздаване на информационни материали, брошури, представяне на презентации, свързани с борбата с тютюнопушенето и употребата на алкохол, борбата с наркотиците, борба с ХИВ/СПИН.

Като цяло здравословното състояние на младежите в община Иваново е добро.

На територията на общината, в отделните населени места има стадиони и спортни площадки като достъпа до тях е безплатен. Общинското ръководство се стреми да създава условия за развитие на масов спорт сред младите хора.

Община Сливо поле

На територията на община Сливо поле няма данни за замърсяване на въздуха, но трябва да се работи по превенция на тютюнопушенето, стимулиране на активна физическа дейност и създаване на хигиенни навици у подрастващите.

Медицинските специалисти от здравните кабинети в детските градини и в училищата в общината работят по Националната програма за превенция на здравето и профилактика на болестите и оказват първа долекарска медицинска помощ на децата и учениците. Специалисти изнасят лекции относно здравословния начин на живот и хранене. В превенция на тютюнопушенето, алкохолните и наркотични зависимости се провеждат информационни кампании.

Община Ценово

Здравното обслужване на населението на община Ценово се извършва от 5 лекарски и 1 дентални практики. На територията на общината няма заведение за болнична помощ. Лечението се осъществява предимно в МБАЛ „Юлия Вревска – Бяла“ ЕООД, двете университетски болници в Русе или в други болнични заведения в големите градове в страната.

Община Ценово предоставя добри възможности за спорт. Има регистрирани 4 футболни клубове, като към момента на съставяне на плана функционират два от тях. Вече има 5 открити игрища с изкуствена трева за футбол на малки вратички. Последното бе изградено в с. Белцов в края на миналата година. Подобно съоръжение е изградено и в с. Кривина и се очаква да бъде открито в близките месеци. В населените места на общината функционират още 1 игрище за тенис на корт и хандбал, 4 фитнес клуба, площадки за стрийт фитнес, тенис на маса на открито и закрито. В с. Долна Студена със средства по проект по ПРСР на ДФЗ и средства от общинския

бюджет е изградена модерна комбинирана спортна площадка. На нея са обособени два центъра – мултифункционална станция с различни спортни уреди с ударопоглъщащо покритие и скейт площадка. По традиция в навечерието на коледните и новогодишните празници в Ценово се провежда общински турнир по футбол. Коледен футболен турнир се провежда и в Долна Студена като проявата през последните години печели все по-голяма популярност. В последното издание на турнира се включиха 14 отбора от региона. Младежкият център в Ценово се превърна в традиционен домакин на състезание по тенис на маса, в което се включиха десетки участници.

От изключителна важност е създаването на условия за практикуване на спортни дейности чрез предоставянето на модерна и безопасна спортна инфраструктура. Повишаването на физическата активност и стимулирането на здравословния начин на живот оказват превантивно влияние върху агресията и зависимостите. Достъпът на младите хора до адекватна и съобразена с възрастта информация ще допринесе за осъзнаване на ценностите на здравословния начин на живот.

В Ценово все по-голяма популярност печели съвременният Младежки център. Той се превърна в един от притегателните центрове за отдих и развлечения на младите хора не само от Ценово, но и от близките населени места. На разположение на младите хора са седем зали с възможности за отдих, развлечения и спорт. Интерес предизвикват експонатите, изложени в етнографската сбирка. Посетителите получават богата информация за миналото, обичаите и традициите ва региона по долното течение на Янтра. Залата за билярд е оборудвана почти на професионално ниво. За любителите на спорта са обособени две зали за тенис на маса. В конферентната зала има възможности за презентации на събития и отбелязване на празнични прояви. Помещението се използва активно за провеждане на обществено-информационни и културни събитие, за творчески срещи и разговори. Всички съоръжения в центъра се предоставят безплатно на посетителите. През 2024 г. по клаузите на споразумение с фирмата за фотоволтаичния парк се осъществи дарение за обогатяване на материалната база с нови компютърни конфигурации, телевизори, обзавеждане и електронни игри. На разположение на посетителите вече са два големи плазмени телевизора, две конзоли за плейстейшън, електронен дартс, маса за шах, три лаптопа и джага. През 2025 г. се предвижда задълбочаване на дейността на Младежкия център с местното читалище, с Центъра за обществена подкрепа, с Дневния център за пълнолетни лица с увреждания, с Пенсионерския клуб „Млади сърца“ в Ценово. Вече са постигнати договорености за провеждане на открити уроци на тема „Памет“ в залата на етнографската сбирка. Ще се проведат и мини турнири по тенис на маса, дартс и снукър.

6. Превенция на социалното изключване на млади хора в неравностойно положение

Община Борово

За младежите в неравностойно положение е изключително трудно да се реализират на пазара на труда. Налице са ограничени възможности за професионална заетост, което води до тяхното обезкуражаване и трудно социално включване. Общинското ръководство се стреми да осигурява равен достъп до социални услуги, в това число оказване на подкрепа на лицата с интелектуални затруднения и техните семейства. През 2024 г. Община Борово кандидатства по проект BG05SFPR002-2.001 „Грижа в дома за жителите на Община Борово“ към Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” 2021 – 2027, която цел е грижа за възрастни хора и лица над 18 години с увреждания в срок от 12 месеца.

За нуждите на деца и младежи в неравностойно положение, с цел пълноценно социално включване в община Борово действат:

„Център за обществена подкрепа“ гр. Борово – утвърждава се, като пространство за социална и психологическа подкрепа към децата и семействата от общността. Това е благодарение на постоянното взискателно отношение към качеството на работата, първоначалните стъпки по подобряване на битовата среда и заимствани добри практики. ЦОП гр. Борово вече е специално място, където всеки винаги може да потърси помощ и да получи квалифицирана консултация, подкрепа и информация. Изграждането, развитието и утвърждаването на Центъра допринася много за това той да бъде желан партньор и място, където деца и семейства намират своя опора в преодоляване на житейските трудности, получавайки нужното уважение, доверие, съпричастност, подкрепа и сигурност.

Защитено жилище за лица с умствена изостаналост;

Център за социална рехабилитация и интеграция „Детелина“;

Център за настаняване от семеен тип за пълнолетни лица с умствена изостаналост „Св. Мина“ – село Брестовица;

Център за настаняване от семеен тип за пълнолетни лица с умствена изостаналост „Св. Екатерина“ – село Брестовица;

Център за настаняване от семеен тип за пълнолетни лица с деменция „Св. Петка“ село Брестовица;

Дневен център за пълнолетни лица с увреждания „Св. Иван Рилски“ – с. Брестовица.

Община Две могили

В община Две могили се предоставят следните социални услуги:

Механизъм „Лична помощ“ – 72 лични асистента обгрижват 72 потребители.

ОП „Топъл обяд”, предлага топъл обяд на 158 лица.

Социална услуга „Асистентска подкрепа“ – назначени са 26 лични асистенти, които полагат грижи за 38 потребителя.

„Грижа в дома в Община Две могили“ – през 2024 г. са предоставени почасови интегрирани здравно-социални услуги в дома на 86 потребителя от 34 социални асистента и допълнително нает персонал 9 специалиста.

Дневен център за пълнолетни лица с увреждания – услугата е разкрита на 01.12.2019 г. с капацитет 10 потребителя. Целевата група е пълнолетни лица с увреждания. За функционирането на услугата се използва сградата на бившата детска ясла – първи етаж. Сградата има достъпна среда за придвижване на хора с увреждания.

Център за настаняване от семеен тип за пълнолетни лица с умствена изостаналост. Социалната услуга е от резидентен тип с капацитет 15 потребителя, като към настоящия момент капацитетът е запълнен. В центъра са създадени възможности за водене на пълноценен, самостоятелен и достоен живот за потребителите на социалните услуги. Не се допуска дискриминация по пол, етническа принадлежност, здравословно състояние, възраст. Активно е участието на потребителите в обществения живот. Всички лица имат осигурен равен достъп до здравеопазване, медицинска и социална рехабилитация. Отдихът, културните и спортните занимания се съчетават с духовно и личностно усъвършенстване. Всяко лице получава специална подкрепа и грижи, способстващи за максималното развитие на неговия потенциал.

Център за обществена подкрепа – осъществява грижа за деца и семейства в рискови групи и предоставя превенция чрез различна дейност, сред които са спорта и туризма. Центъра предоставя следните услуги: Ресурсно подпомагане на деца със специални образователни потребности, Превенция на отпадане от училище, Превенция на отклоняващо се поведение при деца и работа с деца с отклоняващо се поведение, Семейно консултиране и подкрепа на биологичното семейство, Семейно планиране, Деинституционализация и реинтеграция на деца, при които има възможност за връщане в семейна среда, Промоция и работа по „Приемна грижа".

Община Иваново

За младежите в неравностойно положение е трудно да се реализират на пазара на труда. Налице са ограничени възможности за професионална заетост, което води до тяхното обезкуражаване и трудно социално включване. Общинското ръководство се стреми да осигурява равен достъп до социални услуги.

Община Сливо поле

Хората със здравословни проблеми, увреждания и специални образователни потребности представляват специфична целева група, тъй като при тях действат различен тип ограничения. Необходимо е да бъдат предвидени конкретни мерки, съобразени с физическото им състояние, включително изграждане на достъпна физическа среда и по-добра подготовка на ресурсните учители. Ежегодно в община Сливо поле се провеждат различни спортни състезания и инициативи за популяризиране на масовия спорт, а училищата се включват в ученическите спортни игри.

Община Ценово

Центърът за обществена подкрепа успешно работи по оказване на подкрепа за социалната интеграция, функциониране и реабилитиране на децата и семействата в риск, както и за подобряване на взаимоотношенията в семейството. Чрез своите ателиета, социални мероприятия и обучителни модули специалистите в ЦОП се стремят да обучават в нови умения, да предоставят информация, да дават адекватни социални примери и да възпитават. При капацитет 20 потребители, ЦОП Ценово към настоящия момент работи с 45 броя потребителя, от тях 8 младежи – 5 момичета и 3 момчета са на възраст до 18 години. Едно от момичетата е непълнолетна майка.

Центърът е специализиран в предоставянето на следните социални услуги – самостоятелно или в комплекс:

- ✓ „Терапия и рехабилитация";
- ✓ „Застъпничество и посредничество";
- ✓ „Информиране и консултиране";
- ✓ „Общностна работа"
- ✓ „Обучение за придобиване на умения на деца/пълнолетни лица".

7. Младежко доброволчество

Община Борово

Голям процент от младите хора в общината се включва в доброволчески акции. Макар готовността на младите хора да участват в доброволчески акции да нараства, все още са ограничени възможностите за доброволчески дейности. Младежкото доброволчество в община

Борово се изразява в дейността на Български младежки червен кръст. Целта е младите хора посредством доброволческа дейност да се докоснат до различни сфери, да развият различни компетенции, да осмислят свободното си време, чрез извършване на доброволен труд в различни организации, учреждения и институции, според техните интереси и предпочитания.

Младите доброволци са младежи на възраст до 18 години, доказали се в помощта и подкрепата на съгражданите си и пряко ангажирани с обществените проблеми и потребности.

Община Бяла

Съгласно Националната стратегия за младежта (2021-2030 г.): „България остава на предпоследно място в ЕС по отношение на обществената активност на гражданите и нивото на участие в доброволчески дейности, включително за младежката група“. Особено в по-малките населени места, масовото възприятие за доброволчество се свързва с изпращане на дарителски съобщения или инцидентно участие в благотворителни каузи.

В края на 2024 г. по инициатива на кмета на общината, се проведе Благотворителен коледен базар под надслов „Да дарим надежда“. В него се включиха всички образователни институции в общината с ръчно изработени артикули от страна на децата и учениците. Голям процент от тях бяха в юношеска възраст и активно подкрепиха с участието си благородната кауза. Този тип мероприятия насърчават и изграждат доброволческа култура, която разширява понятието за доброволчество до степен на активна обществена ангажираност.

Традиционно на 5 декември беше отбелязан Международният ден на доброволеца.

За първи път ученици от Професионална гимназия – гр. Бяла и доброволци към БЧК се включиха в мащабно общинско учение за проиграване на авариен план, свързан с изтичане на пропан-бутан в складово пространство на голяма компания. Те се представиха отлично и тренингът на терен им беше изключително полезен.

В гр. Бяла и селата ежегодно се провеждат спорадични кампании за набиране на средства за подпомагане лечението на нуждаещи се. Организират се поздравителни концерти и изложби във връзка с отбелязване на национални празници и международни дни. Организират се акции за засаждане на дръвчета, направа и раздаване на мартеници, празнични картички, почистване на паркове и терени. Младежите с готовност се включват доброволно в акции с хуманитарна, социална и екологична насоченост. Пример за социална инициатива са ежегодните посещения на коледарски групи от ученици-доброволци в Дом за стари хора с. Бистренци и Дом за възрастни хора „Флора“ гр. Бяла.

Българският младежки червен кръст (БМЧК) успешно развива своята дейност в двете средни училища. По тяхна инициатива или с тяхно съдействие се осъществяват превантивни дейности и информационни кампании. Здравната програма е насочена към темите, свързани с адекватно оказване на първа долекарска помощ, първа психологична помощ и психо социална подкрепа. Редица разяснителни мероприятия се реализират и в сътрудничество с МКБППМН и РУ – Бяла.

Община Ветово

Популяризиране на организираната дейност;

Насърчаване на организираните дейности на младите хора-младежки сдружения, организации, групи, центрове и др.;

Насърчаване на гражданското образование и обучение;

Подкрепа на младежки инициативи и проекти свързани с развитието на младежката политика;

Популяризиране на възможностите на „Европейски корпус за солидарност";

Община Иваново

Ценността на доброволчеството все още не се познава широко от младите хора.

Доброволчеството предоставя много възможности на младите хора да проявят хуманност и грижа за другите, както и за утвърждаване на общочовешки ценности. Читалищата организират мероприятия, в които е подходящо участието на доброволци.

Младежите с готовност се включват доброволно при необходимост от помощ.

Община Русе

В Община Русе има добре развито представителство на различни структури и форми на младежки дейности и организации. В студентски, ученически клубове, движения, сдружения и неправителствени организации, създадени от и за младите хора в общината членуват близо 5 хиляди младежи на възраст от 15 до 29 години, в т.ч. обхванатите в различни образователни и културни форми на Общинския младежки дом, както и ЦПЛР – УСШ – Русе.

Община Сливо поле

Както повечето от общините в България, така и Община Сливо поле полага усилия да ангажира все повече млади хора в обществения живот на населеното място. В община Сливо поле работят 11 читалища. В различните читалищни формации, клубове, вокални групи, танцови състави и школи по изкуствата участват значителен брой от младите хора в общината.

Община Ценово

Младежите от община Ценово все по-активно се включват в инициативи, свързани с подобряване средата на живот в населените места от общината. При осъществяване на младежкото доброволчество общината си партнира успешно с местната секция на Българския младежки червен кръст. Проведоха се два благотворителни базара: в навечерието на големите християнски празници – Великден и Коледа за подпомагане на деца в нужда. Изключително родолюбива дейност развива местният клуб „Родолюбие" в с. Ценово, водени от Регионалния съюз на офицерите и сержантите от запаса и резерва гр. Русе и обществени възпитатели към Местната комисия. Учениците са сред най-активните участници в националните кампании „Капачки за бъдеще" и „Да изчистим България".

8. Гражданска активност на младите хора

Община Борово

Към момента в община Борово няма регистрирана младежка организация. Младите хора проявяват по-голям интерес към спортните клубове, предпочитат да се изявяват в неформални среди – събирания с приятели, интернет клубове, форуми и чатове.

По-голяма част от младите хора в общината не желаят да бъдат ангажирани в обществено-политическия живот, както на местно така и на национално ниво. Не членуват в политически и граждански организации. Гражданска активност на младите в Община Борово има, но тя е хаотична, единична и най-силно изразена в интернет пространството. Липсва на

младежка организация, която легитимно да изразява позицията на младежите, за да се включат реално в живота и управлението на града си.

Възможностите за пълноценно участие в гражданския живот и процеса на взимане на решения се изразяват в провеждането на „Дни на младежко самоуправление". Те се провеждат в общинска администрация и в училищата гр. Борово. В училището, ученици стават директори, учители, охранители, като им се дава възможност да вземат решения.

За да се развива община Борово, общинското ръководство, бизнеса и всички останали институции е необходимо да обединят усилията си за създаване на възможности за пълноценно развитие на младите хора. Да получават богат набор от услуги, да имат възможности за разнообразно и пълноценно прекарване на свободното време, както и да им се осигури заетост и просперитет.

Община Бяла

На територията на Община Бяла няма регистрирани младежки НПО. Към училищата функционират училищни настоятелства и училищни съвети, които се ангажират с решаване проблемите на учениците. При честванията на национални празници и отбелязване на значими годишнини, деца и младежи се включват с поднасяне на венци, с което се възпитава и показва гражданска активност.

Общината подпомага младежките клубове и неформални образувания като популяризира дейността им; подкрепя детско-юношеските инициативи и проекти, свързани с развитието на младежката политика; реализира съвместни мероприятия; насърчава младите хора в местното самоуправление при решаване на младежките проблеми.

През 2024 г. СУ „Панайот Волов" е едно от новоизбраните 12 училища в България, които участват в програмата „Училища посланици на Европейския парламент". Избраните младши посланици на ЕП запознават съучениците си с историята на Европейския съюз, организират виртуални разходки из страните членки и присъстват на сесия на Общински съвет на Община Бяла. През годината продължава партньорството между СУ „Панайот Волов" и Районен съд-Бяла в изпълнение на Образователната програма „Съдебната власт – информиран избор и гражданско доверие. Отворени съдилища и прокуратури". Тя обхваща ученици от X, XI и XII клас, които се запознават с гражданските си права, трудови правоотношения и специални законови разпоредби, които са релевантни за интересите спрямо възрастта им.

Ученици организират европейски инициативи на местно ниво, като пример за такава: Ден без загинали на пътя, съвместна инициатива на Европейската мрежа на службите на пътна полиция ROADPOL, Областната дирекция на МВР и РУО- Русе.

Традиционно се провежда и Ден на ученическото самоуправление, който е платформа за учениците да усетят управленческите механизми в една структура.

Интересът на младите към политическия живот и социално-икономическата проблематика в страната рефлектира върху тяхното ангажиране и формиране на граждански позиции. Важен е правилният подход на комуникация между тях и местната власт, за да може информацията да бъде възприета по правилен и ефективен начин, така че да „ангажира, овласти и развие" гражданското им самосъзнание.

Община Ветово

Популяризиране на организираната дейност;

Насърчаване на организираните дейности на младите хора-младежки сдружения, организации, групи, центрове и др.;

Насърчаване на гражданското образование и обучение;

Подкрепа на младежки инициативи и проекти свързани с развитието на младежката политика;

Популяризиране на възможностите на „Европейски корпус за солидарност";

Осигуряване на възможности за пълноценно участие на младите хора в гражданския живот и за приобщаването им към основните демократични ценности и стандарти;

Развитие и популяризиране на младежкото доброволчество;

Организиране и провеждане на доброволчески инициативи;

Насърчаване на контактите и съвместните проекти с младежи и младежки организации от други държави;

Община Иваново

Съвременните деца растат във време, когато се подменят и рушат ценности, когато светът се променя с невиждана досега динамика. Грижа и отговорност на всяко общество е възпитанието на достойни, честни, образовани и уважаващи законите млади хора.

Все още младите хора предпочитат неформалната среда за общуване – събирания с приятели, спортни мероприятия, клубове и школи по интереси, интернет форуми и чатове. От друга страна са активни по теми, значими предимно за младите като екология и човешки права, които засягат чувството им за справедливост.

Гражданска активност на младите в община Иваново има, но тя е хаотична, единична и най-силно изразена в интернет пространството.

Община Русе

Характерните за младите хора прагматизъм и визионерство, често се приземяват в основите на този дефицит. Затова оценката за целите на младите хора в Община Русе не се ограничава в една категория. Не е еднозначен и техният обобщен модел за успех, за който има не само различни нюанси, а и диаметрално противоположни визии. Изводът е резултат от поредица анкети, по време на неформални срещи и обучения по теми на гражданското образование и кариерно ориентиране.

Най-разпознаваем в младежката общност остава стремежът към независимост, подхранван от разнообразни информационни източници, чрез които различни по своята същност авторитети се превръщат в модели за подражание. Това понятие младежите свързват преди всичко с финансовата свобода. Проучването на техните нагласи ясно показва, че материалният аспект има водеща роля, когато степенуват категориите на собствената си ценностна система. Те измерват успеха с нивото на социална и икономическа свобода, до което могат да достигнат с професионална реализация или друга форма на изява. Това обуславя стремежа да вземат самостоятелни решения в желанието им да намерят своето поприще и призвание.

Община Сливо поле

Както повечето от общините в България, така и Община Сливо поле полага усилия да ангажира все повече млади хора в обществения живот на населеното място. В община Сливо поле работят 11 читалища. В различните читалищни формации, клубове, вокални групи, танцови състави и школи по изкуствата участват значителен брой от младите хора в общината.

Община Ценово

Чрез социални и образователни дейности читалищата разширяват знанията на младежите и ги приобщават към ценностите на гражданското общество. Община Ценово съвместно с читалищата полага усилия да ангажира повече млади хора в обществения живот на населените места. Включват се в различни мероприятия, организирани от тях, вземат участие и във фолклорните групи, танцовите, певческите и театралните състави. При честванията на национални празници и отбелязване на значими годишнини, деца и младежи се включват с поднасяне на венци, с което се възпитава и показва гражданска активност.

9. Младите хора в малките населени места и селските райони

За малките населени места в областта се запазва тенденцията за трайно намаляване броя на населението и отрицателен прираст. Една от основните причини за намаляването на населението е миграцията. Тя се обуславя от липса или недостиг на професионално разнообразни работни места, ниско ниво на заплащане на труда, характера на мрежата от учебни заведения и др.

В съвременните условия на динамичен и космополитен свят, в който разнообразните образователни и професионални варианти са все по-достъпни, превръщат младежите в една от най-мобилните социални групи.

Трудно е да се определи броят на реално пребиваващите младежи на териториите на общините, в т.ч. малките населени места, тъй като през различните сезони миграционният поток е различен.

За съжаление голяма част от младите хора са социално и икономически зависими от семействата си. През последните години се наблюдава засилване на желанието за емиграция особено сред младежи с по-ниско образование.

Високообразованите млади хора не правят изключение от общата тенденция да търсят реализация в големите градове на България, а част от тях и в чужбина. Характеристиката и дефинирането на предизвикателствата, застъпени в Националната стратегия, са присъщи и определящи поведението и житейската ориентация на младежите в област Русе. Стремежът към независимост и самореализация е доминираща черта сред тях.

Достъпът до формално и неформално образование, професионално образование и обучение, информация и консултиране на младите хора в малките населени места и селските райони е ограничен. Често им липсва необходимата информация и контакти за подходяща трудова реализация.

Не са и много възможностите за намиране на работа в малките населени места. Известен шанс за реализация на младите хора там дават програмите за младежка заетост към Бюрата по труда.

Сред основните приоритети на одобрената Национална програма за младежта за програмен период от 2023 до 2025 г., е инвестиране в младежите между 15 и 29 г. чрез насърчаване на активното им включване, тяхната инициативност и информираност,

неформално образование и обучение и др. Предвижда се финансиране на младежки дейности, инициативи и кампании, равен достъп за млади хора от малки населени места и подобряване на условията по младежката инфраструктура.

Характеристиката и дефинирането на предизвикателствата, застъпени в Националната стратегия, са присъщи и определящи поведението и житейската ориентация на младежите в област Русе. Стремежът към независимост и самореализация е доминираща черта сред тях.

10. Повишаване на ролята на младите хора в превенцията на престъпността

Община Борово

Борово е сравнително спокоен град, но все пак има случаи в които се наблюдава прояви на престъпност и насилие сред младите хора, въпреки въведените мерки за снижаване на насилието като поставяне на видеонаблюдение и др. Имайки предвид, че жертвите на престъпността и насилието често са млади хора, е необходимо да се търсят адекватни реакции срещу престъпността и насилието в съвременното общество. Младите хора трябва да се включват активно в превенцията, като това трябва да става в сътрудничество с всички обвързани участници, като образователните институции и полицейските органи. Активното участие на младите хора в превенцията на престъпността и по-специално в различни правонарушения, е необходимо да бъде стимулирано постоянно. Местната власт в лицето на Община Борово се ангажира все повече в превенцията на правонарушенията, извършвани от младежи. Най-рискови се оказват младите хора без родителски контрол и преждевременно напуснали образователната система. Има какво да се желае все още по отношение на доверието и респекта по отношение на правоохранителните и правораздавателните органи сред младите хора, което възпрепятства активното им участие в превенцията на престъпността.

МКБППМН работи в съответствие със ЗБППМН, Конвенцията на ООН за правата на детето, инструкциите на ООН по превенцията на престъпността сред непълнолетните, Закона за закрила на детето и свързаните с тях подзаконови нормативни актове. Членовете на МКБППМН винаги са в помощ със своите превантивни кампании на всички училища на територията на общината. По линия на МКБППМН през изтеклата 2024 г. са разгледани 3 възпитателни дела, като едно от тях е с наложени мерки по ЗБППМН, а другите две са висящи. За последните пет години, комисията е разгледала възпитателните дела на 9 младежи между 15 и 18 годишна възраст и ги е наказала съгласно ЗБППМН.

Община Бяла

На територията на Община Бяла с проблемите на рисковото и девиантно поведение на младите хора са ангажирани Инспектор Детска педагогическа стая (ИДПС) при Районно управление – Бяла и МКБППМН. Успешно работи и Координационният механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца, жертви на насилие или в риск от насилие и за взаимодействие при кризисна интервенция.

Община Ветово

Увеличаване броя на съвместните инициативи с МВР и училищните ръководства, с младите хора без родителски контрол / отсъстващи родители, непълни семейства/ и рано отпадналите от образование.

Община Две могили

Съвместно с Център за обществена подкрепа бе проведен уъркшопи „Насилието, като тенденция и противодействие в ежедневието“. Събитието се проведе на два етапа: Първият предназначен за специалисти работещи с различни групи деца и възрастни за проявите на насилие (педагози, социални работници, инспектор ДПС), а вторият етап за ученици.

През 2024 година са образувани 16 възпитателни дела. Основен проблем при разглеждането на възпитателните дела е неявяването на малолетните/непълнолетните и техните родители, което води до многократно отлагане на делата. Най-често налаганите възпитателни мерки са „Предупреждение“, „Поставяне под възпитателен надзор на обществен възпитател“ и „Задължаване на непълнолетния да извърши определена работа в полза на обществото“. Не са регистрирани криминални деяния от футболни агитки, както и участие на малолетни и непълнолетни в тях. Няма регистрирани противообществени прояви на насилие, мотивирани от расова, верска и етническа омраза.

Община Ценово

Дейността на Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни към Община Ценово е насочена към превенция на асоциалното поведение при подрастващите и корекционно-възпитателна дейност. Основната задача в работата на МК е координиране на работата на различните държавни и обществени институции в общината с отношение към възпитанието на младите хора. Към МКБППМН работят трима обществени възпитатели. През изминалата година е проведено едно възпитателно дело за извършени противообществени прояви. Делото е за упражнен тормоз от дете върху други две деца. Наложените възпитателни мерки са – предупреждение, поставяне под възпитателен надзор на родителите, задължаване за участие в консултации, обучения и програми за преодоляване на отклоненията в поведението. Основните причини за извършването на противообществените прояви са младежко увлечение и лекомислие, нередовно посещение на учебни заведения, нездрава семейна среда, неглижиране от страна на родителите. Добрите резултати, свързани с намаляването на детската престъпност, са свързани с превантивната дейност, която осъществява Местната комисия. Тя се изразява в организирането и провеждането на индивидуални и групови консултации с деца и родители, информационни кампании по превенция на употребата на алкохол и наркотични вещества, изработване на информационно-образователни материали и различни по вид мероприятия.

11. Екологично поведение и опазване на околната среда

Община Бяла

Община Бяла се отличава с относително чиста околна среда – незамърсени води, въздух и почви, оптимално поддържана зелена система. Анализът на компонентите на околната среда показва едно сравнително добро екологично състояние на общината и ниски рискове от замърсяване. Общинската политика е насочена към системни грижи за екологичното възпитание и образование на населението, особено на подрастващите и младежите, с оглед повишаване зелените умения. Затова периодично се провеждат информационни кампании във всички населени места за подобряване екологичната култура на населението. Необходима е осъзната промяна в мисленето и поведението на младежите по отношение на разделното събиране на отпадъците, възможностите за рециклиране, повторната и дългосрочна употреба на материални вещи. Идеалната цел е всички млади хора да са екологично активни, образовани

и способни да променят начина си на живот. С местни стъпки се реализират различни инициативи, с които да се провокира по-активното доброволно участие на младите в сектора на околната среда. Налице са съвместни инициативи по провеждане на часове по Горска педагогика от страна на ДГС Бяла и учебните заведения в града.

Традиционно се отбелязват Часът на Земята (22 април – Ден на Земята) и Седмицата на гората (първата седмица на месец април). Осъществяват се множество презентации, информационни кампании, залесителни акции и др.

По инициатива на училищното настоятелство към СУ „Панайот Волов“, ученици посетиха Регионалното депо, където се запознаха с процесите на сепариране, обработка и съхранение на битови отпадъци. След посещението те се включиха в конкурс на тема „Опазване на околната среда чрез разделно събиране на отпадъците“. По време на стажа си в Общинска администрация, ученици се включиха в презентация и дискусия на тема „Системи за рециклиране на биоразградими отпадъци“.

III. ПРИОРИТЕТИ И СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ОБЛАСТНА ПОЛИТИКА ЗА МЛАДЕЖТА И МЕРКИ ЗА ПОСТИГАНЕТО ИМ

Относими за всички общини на територията на област Русе следва да са стратегическите цели, заложени в Националната стратегия за младежта (2021-2030), както следва:

- ✓ **Цел 1:** Насърчаване на неформалното обучение;
- ✓ **Цел 2:** Насърчаване на заетостта и подкрепата за млади хора, които не учат, не работят и не се обучават (NEETs);
- ✓ **Цел 3:** Насърчаване на ангажираността, участието и овластяването на младите хора;
- ✓ **Цел 4:** Развитие и утвърждаване на младежката работа в национален мащаб;
- ✓ **Цел 5:** Свързаност, толерантност и европейска принадлежност;
- ✓ **Цел 6:** Насърчаване на здравословен и природощадящ начин на живот;
- ✓ **Цел 7:** Насърчаване на културата и творчеството сред младите.

Стратегическа цел *– Насърчаване на неформалното образование*

Оперативна цел 1.1: Повишаване на достъпа до неформално обучение за развитие на ключови компетентности			
Мерки / Дейности	*Очаквани резултати*	*Индикатори*	*Източници на информация*
Подкрепа за неформалното обучение чрез разширяване на мрежата от доставчици	*Повишен дял млади хора, включени във форми на неформално обучение*	*Дял млади хора, включени и участвали в неформално обучение;* *Дял млади хора от малките населени места (малки градове и села), включени и участвали в неформално обучение;*	*Национално представително ежегодно проучване*
Насърчаване на участието на младите хора в неформално обучение и информално учене			
Оперативна цел 1.2: Повишаване на качеството на неформално обучение			
Мерки / Дейности	*Очаквани резултати*	*Индикатори*	*Източници на информация*

Адаптиране и насърчаване на прилагането на стандарти за качество	*Адаптирани и внедрени стандарти за качествено неформално обучение*	*Брой стандарти за качество;* *Брой организации, които ги използват;*	*Онлайн изследване сред организации, доставчици на неформално обучение*
Създаване на инструменти за валидиране и разпознаване на умения, придобити в рамките на неформално обучение, информално учене и на резултати от учене чрез опит.	*Разработени и внедрени инструменти*	*Брой разработени и адаптирани инструменти;* *Брой млади хора, валидиращи умения през инструментите*	*Данни от системата, която поддържа инструментите*

Стратегическа цел – *Насърчаване на заетостта и подкрепата за млади хора, които не учат, не работят и не се обучават (NEETs)*

Оперативна цел 2.1: Насърчаване на заетостта на младите хора			
Мерки / Дейности	***Очаквани резултати***	***Индикатори***	***Източници на информация***
Осигуряване на възможности за обучение, за професионална квалификация и ключови компетентности, съобразно търсенето на пазара на труда	*Повишен коефициент на заетост в групата 15-29 години*	*Коефициент на заетост (15-29 навършени години);*	*Национален статистически институт*
Насърчаване осигуряването на възможности за заетост, вкл. качествени платени стажове, стажуване и чиракуване на младежи в неравностойно положение	*Понижен коефициент на безработица в групата 15-29 години*	*Коефициент на безработица (15 – 29 навършени години)*	
Оперативна цел 2.2: Насърчаване на включването в образование и заетост на млади хора, които не учат, не работят и не се обучават (NEETs)			
Мерки / Дейности	***Очаквани резултати***	***Индикатори***	***Източници на информация***
Насърчаване достигането и активирането на младежите от групата NEETs, вкл. чрез засилване на партньорствата на младежките организации с местни институции. Разработване и прилагане на услуги за социално включване на младежи от групата NEETs	*Понижен дял младежи, попадащи в групата NEETs (Към 2019 г. младежите, попадащи в групата NEETs, са 16.7%. Очакваният резултат към 2030г. е те да бъдат 15%. (Национална програма за развитие България 2030))*	*Дял на младежите (15 – 29 навършени години), които са незаети и неучастващи в образование и обучение*	*Национален статистически институт*

Стратегическа цел – *Насърчаване на ангажираността, участието и овластяването на младите хора*

Оперативна цел 3.1: Повишаване на нивото на гражданска ангажираност на младите хора			
Мерки / Дейности	***Очаквани резултати***	***Индикатори***	***Източници на информация***

Подкрепа и насърчаване на доброволчеството, както и регулиране на доброволческите дейности	*Повишена информираност относно ползите от доброволчество;* *Повишено участието на млади хора в доброволчески инициативи и проекти*	*Дял млади хора, участващи в доброволчески инициативи и проекти;* *Дял на млади хора, информирани относно ползите за доброволчество*	*Национално представително ежегодно проучване*
Ангажиране на неорганизирани младежи в различни форми на гражданско участие, доброволчество и младежки дейности	*Повишена информираност на младите хора относно възможности за организирани форми и прекарване на свободното време;* *Повишен брой млади хора, които членуват в младежка организация или са част от младежки неформални групи*	*Дял на младите хора, членуващи в младежки организации* *Дял на млади хора, част от неформални групи*	*Национално представително ежегодно проучване*
Насърчаване на обмена на информация и сътрудничество между младежките организации, клубове и младите хора	*Увеличен брой на организациите, работещи с млади хора*	*Брой организации, които работят с млади хора;* *Брой младежки организации*	*Национален регистър на организациите, които работят с млади хора*
Оперативна цел 3.2: Повишаване на нивото на овластяване и качествено участие на младите хора в процесите на вземане на решения на местно, национално и европейско ниво			
Мерки / Дейности	***Очаквани резултати***	***Индикатори***	***Източници на информация***
Насърчаване на партньорството за качествено младежко участие и овластяване в процесите на вземане на решения на местно ниво	*Ефективно функциониращи консултативни младежки съвети във всички общини в страната;* *Качествено участие на младите хора в процесите за вземане на решения на местно ниво*	*Дял на общините с функциониращо КМС;* *Брой млади хора членуващи в КМС;* *Ниво на удовлетвореност на младите хора от функционирането на КМС и от участието им в процесите на вземане на решения*	*Общински отчети по общински младежки програми;* *Отчети по изпълнение на общински план за младежта;* *Проучване и обратна връзка от младежите, членовете на КМС*
Надграждане на съществуващите механизми за качествено младежко участие в процесите на вземане на решения на национално ниво	*Създадени и усъвършенствани механизми за младежко участие при вземането на решения на Национално ниво;* *Пълноценно включване на млади хора и младежки организации в процесите на вземане на решение на национално ниво*	*Брой млади хора, част от институционални механизми за вземане на решения на национално ниво;* *Ниво на удовлетвореност на младите хора от функционирането на националните механизми и от участието им в процесите на вземане на решения*	*Национално представително ежегодно проучване*
Популяризиране и развитие на формите за участие в процесите за вземане на решения на Европейско ниво	*Повишена разпознаваемост на Диалога на ЕС по въпросите за младежта*	*Брой млади хора, запознати с Европейските цели за младежта;*	*Национално представително ежегодно проучване;* *Запитване към организаторите на Диалога*

	и младежките проблеми на ниво ЕС	*Брой млади хора, участвали в дейности, част от Диалога на ЕС по въпросите за младежта;* *Брой младежки организации, участвали в дейности, част от Диалога на ЕС по въпросите за младежта*	*на ЕС по въпросите за младежта*
Оперативна цел 3.3: Осигуряване на подкрепяща среда за младежките организации и популяризиране на ползи от тяхната работа.			
Мерки / Дейности	***Очаквани резултати***	***Индикатори***	***Източници на информация***
Повишаване на капацитета и устойчивостта на младежките организации	*Изготвени и разпространени насоки за създаване, функциониране и устойчивост на младежките организации;* *Повишен капацитет и устойчивост на младежките организации*	*Брой младежки организации, обхванати в дейности за повишаване на капацитета и устойчивостта*	*Онлайн проучване сред младежките организации*
Повишаване на информираност за възможностите за финансиране на младежки проекти и оптимизиране на процедурите за кандидатстване	*Надграждане на Национална информационна система за младежта;* *Повишен брой млади хора, участващи в младежки програми и проекти;* *Повишен брой младежки организации, изпълняващи проекти по младежки програми и проекти*	*Брой младежки организации, кандидатстващи за финансиране на младежки програми и проекти;* *Брой млади хора, включени в младежки проекти;* *Брой млади хора и младежки организации, които посещават НИСМ*	*Отчет по младежките програми и проекти* *Отчет за посещенията на портала за младежки дейности*

Стратегическа цел – *Развитие и утвърждаване на младежката работа в национален мащаб*

Оперативна цел 4.1: Създаване на механизъм за разпознаване и развитие на младежка работа и разпространението ѝ			
Мерки / Дейности	***Очаквани резултати***	***Индикатори***	***Източници на информация***
Създаване на междусекторен координационен механизъм за развитие и разширяване на обхвата на младежката работа	*Функциониращ координационен механизъм за развитие на младежката работа*	*Брой заседания на координационния механизъм*	*Министерство на младежта и спорта*
Подкрепа за разпознаването, развитието и утвърждаването на младежката работа като фактор за личностно,	*Повишена информираност на младите хора за възможностите от младежка работа*	*Брой млади хора, обучаващи се в специалности „Младежки работник“ и „Неформално образование“;*	*Справка от висши училища* *Справка от НСИ*

социално и професионално развитие на младите хора		*Брой младежи работници, трайно ангажирани с младежка работа*	
Оперативна цел 4.2: Насърчаване на иновативни подходи в младежката работа			
Мерки / Дейности	***Очаквани резултати***	***Индикатори***	***Източници на информация***
Подкрепа за развитието на мобилна младежка работа *Насърчаване използването на дигитални инструменти в младежката работа*	*Разнообразен инструментариум на младежката работа с дигитални и други иновативни методи*	*Брой младежки организации, използващи дигитални и други иновативни форми на младежка работа*	*Онлайн проучване сред младежките организации*

Стратегическа цел – *Свързаност, толерантност и европейска принадлежност*

Оперативна цел 5.1: Насърчаване на социалното включване на младите хора от уязвими групи			
Мерки / Дейности	***Очаквани резултати***	***Индикатори***	***Източници на информация***
Подкрепа за проекти и инициативи, насочени към младежи от уязвими групи в риск от социално изключване	*Намален дял на младежи, попадащи в риск от социално изключване*	*Дял на младежите в риск от социално изключване*	*Данни от организации, работещи с младежи от уязвими групи*
Повишаване на информираността на младите хора във връзка с проблемите на младежите от уязвими групи	*Повишено ниво на информираност на младите хора относно проблемите на младежите от уязвимите групи / младите хора в неравностойно положение*	*Дял на младежките, обхванати в информационни дейности*	*Данни от организации, работещи с младежи от уязвими групи*
Оперативна цел 5.2: Насърчаване на толерантност и ненасилие, превенция на агресия сред младите хора, включително и в онлайн пространствата			
Мерки / Дейности	***Очаквани резултати***	***Индикатори***	***Източници на информация***
Подкрепа на информационни кампании и младежки обучения, свързани с изграждането на толерантно поведение и противодействие на агресивното поведение и езика на омразата; *Подкрепа на информационни кампании и младежки обучения, свързани с демокрация, права на човека и върховенство на закона*	*Повишена толерантност на младите хора;* *Повишени компетентности по отношение на демокрацията, правата на човека и върховенството на закона*	*Дял на младежите, демонстриращи толерантно поведение и отношение;* *Брой младежи, обхванати в дейности, насърчаващи толерантността и противодействие на език на омразата;* *Брой дейности, насърчаващи толерантността и противодействие на език на омразата;*	*Национално представително ежегодно проучване;* *Годишни доклади*

		Брой млади хора, отстояващи демокрацията, върховенството на закона и правата на човека	
Насърчаване на партньорствата между институции и неправителствени организации, които работят за превенция и преодоляване на дискриминацията и насилието сред младите хора	*Намалено ниво на виктимизация от връстници сред младите хора;* *Намален брой, млади хора засегнати от кибернасилие и онлайн тормоз*	*Брой млади хора, обект на насилие от връстници;* *Брой млади хора, жертви на кибернасилие и онлайн тормоз*	*Национално представително ежегодно проучване*
Оперативна цел 5.3: Засилване на чувство за принадлежността към ЕС и споделяне на европейските ценности			
Мерки / Дейности	***Очаквани резултати***	***Индикатори***	***Източници на информация***
Популяризиране на европейските ценности	*Повишен дял на младежите с чувство за принадлежност към ЕС*	*Дял на младежите с чувство за принадлежност към ЕС*	*Национално представително ежегодно проучване*
Подкрепа за инициативи, свързани със запознаване с дейността и принципите на ЕС и европейските институции	*Повишено ниво на запознатост*	*Дял млади хора, обхванати от инициативи;* *Брой реализирани инициативи*	*Национално представително ежегодно проучване*

Стратегическа цел – *Насърчаване на здравословен и природощадящ начин на живот*

Оперативна цел 6.1: Създаване на условия и насърчаване на младите хора към здравословен начин на живот, здравословно хранене, физическа активност и спорт			
Мерки / Дейности	***Очаквани резултати***	***Индикатори***	***Източници на информация***
Създаване на условия и насърчаване на физическата активност и спорта	*Повишено ниво на физическата активност сред младите хора.*	*Дял на младежите, практикуващи физическа активност повече от 30 минути средно дневно;* *Намаляване дела на младите хора, които не практикуват физическа активност*	*Национално представително ежегодно проучване*
Повишаване на осведомеността по темите за здравословен начин на живот и здравословно хранене	*Понижена употреба на тютюневи изделия, алкохол и психоактивни вещества сред младите хора*	*Дял на младите хора, употребяващи тютюневи изделия и алкохол;* *Дял на младежите, обхванати от дейности за превенция на зависимостите по НПИМД.*	*Национално представително ежегодно проучване;* *Данни от ММС;* *Данни от МЗ;* *Други организации като СЗО, Евростат, и т.н.*
	Повишена осведоменост за здравословен начин на	*Дял на младежите, обхванати в дейности, насочени към повишаване*	*Национално представително ежегодно проучване*

	живот и здравословно хранене	*на осведомеността за здравословен начин на живот и здравословно хранене*	
Оперативна цел 6.2:Превенция на проблеми, свързани с психичното здраве на младите хора			
Мерки / Дейности	***Очаквани резултати***	***Индикатори***	***Източници на информация***
Повишаване информираността на младите хора за получаване на психологична подкрепа *Осигуряване на достъп до услугата психологична подкрепа за младите хора*	*Повишено ниво на информираност по темата за психично здраве;* *Повишена психологичната подкрепа за младите хора*	*Брой млади хора, участвали в дейности, насочени към информираност по темата за психично здраве;* *Дял на младежите, получили психологична подкрепа*	*Национално представително ежегодно проучване*
Оперативна цел 6.3: Превенция на проблеми, свързани със сексуалното и репродуктивно здраве на младите хора			
Мерки / Дейности	***Очаквани резултати***	***Индикатори***	***Източници на информация***
Повишаване на информираността по темата за сексуалното и репродуктивно здраве на младите хора; *Насърчаване използването и прилагането на методологии за здравно образование;* *Повишаване на достъпа и прилагането на съвременни методи за семейно планиране сред младите хора;* *Подкрепа за повишаване на родителските умения на младите родители.*	*Повишени знания на младите хора по въпроси, свързани с ХИВ/СПИН, сексуално преносими инфекции и контрацепция;* *Повишени знания на младите хора за семейно планиране;* *Повишени знания на младите хора за развитие на родителските им умения*	*Дял на младите хора, които прилагат предпазни мерки за сексуалното си здраве;* *Дял на млади хора, обхванати от дейности по семейно планиране;* *Дял на млади хора, обхванати от дейности за развитие на умения за родители*	*Национално представително ежегодно проучване*
Оперативна цел 6.4: Постигане на осъзната промяна в мисленето и поведението на младите хора по отношение на опазване на околната среда			
Мерки / Дейности	***Очаквани резултати***	***Индикатори***	***Източници на информация***
Разширяване на познанията на младите хора в областта на опазването на околната среда, включително индивидуалния им принос; *Подкрепа за младежки проекти и инициативи, целящи формиране на знания, умения, нагласи и ангажираност с екологичните проблеми и тяхното решаване;*	*Повишени познания на младите хора в областта на опазването на околната среда;* *Млади хора, ангажирани с опазването на околната среда*	*Дял млади хора с повишено ниво на познания в областта на опазването на околната среда*	*Национално представително ежегодно проучване*
		Дял на младежите, взели участие в инициативи, насочени към опазването на околната среда	*Национално представително ежегодно проучване*
	Увеличен брой на младежките инициативи в областта на опазването на околната среда и формиране на устойчива екологична култура и поведение сред	*Брой младежки инициативи в областта на опазването на околната среда;*	*Национално представително ежегодно проучване*

Стимулиране и подкрепа на младежки доброволчески инициативи в областта на опазването на околната среда и формиране на устойчива екологична култура и поведение	*младите хора за изграждане на екологично отговорни поколения*	*Дял на младежите, взели участие в доброволчески инициативи в областта на опазването на околната среда*	

Стратегическа цел – *Насърчаване на културата и творчеството сред младите*

Оперативна цел 7.1: Повишаване на достъпа до култура и нивото на културно участие на младите хора			
Мерки / Дейности	***Очаквани резултати***	***Индикатори***	***Източници на информация***
Насърчаване на мобилността на младежките творчески трупи и подкрепа за мобилни форми на изкуство и култура	*Повишен интерес на младите хора към културни събития и развитие на творческия им потенциал;* *Повишен достъп на младите хора до творчески продукти*	*Дял на млади хора, участващи в организирани творчески дейности;* *Дял на млади хора, потребители на културни продукти и посещаващи културни мероприятия*	*Национално представително ежегодно проучване*
Подкрепа за разработването и изпълнението на услуги за свободното време на младите хора, насърчаващи културно участие			
Оперативна цел 7.2: Насърчаване на лични творчески умения			
Мерки / Дейности	***Очаквани резултати***	***Индикатори***	***Източници на информация***
Подкрепа на дейности и инициативи за повишаване на личните творчески умения на младите хора	*Увеличен дял млади хора, участващи в творчески дейности*	*Дял на млади хора, практикуващи творческо хоби в свободното време*	*Национално представително ежегодно проучване*
Популяризиране и подкрепа на дейностите на младежки пространства, центрове, зони, творчески колективи и организации, работещи за младежко включване в културния живот.			

IV. ОПИСАНИЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ, КОИТО ДОПРИНАСЯТ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ НА НАЦИОНАЛНАТА СТРАТЕГИЯ ЗА МЛАДЕЖТА

ОБЩИНА БОРОВО

Дейности	**Програми, инициативи и кампании**	**Отговорни институции**	**Срок за изпълнение**	**Финансиране**
Стажуване в общинска администрация	*Създаване на възможност за стажуване по стажантски програми*	*Община Борово*	*През годината*	*По програми*
Създаване на ефективни връзки и насърчаване на сътрудничество между работодатели и училище	*Организиране на информационна среща с работодатели*	*Директори на училища*	*Април*	*Не е необходимо*
Подпомагане на младежки инициативи свързани с отбелязването на Международни дни	*09 май – Ден на Европа* *12 август – Международен ден на младежта* *08 ноември – Европейски ден на младежта и др.*	*Община Борово, Училища и Читалища*	*Май* *Август* *Ноември*	*Не е необходимо.*
Актуална и достъпна информация, насочена към широк кръг от интереси и потребности	*Обновяване на интернет страниците на общината за младежки проекти, програми, стипендии и др. възможности*	*Община Борово*	*През годината*	*Не е необходимо*
Конкурси в различни сфери на науката и спорта, целящи подпомагането на развитието на младежите в повече и разнообразни насоки, както и вписването на деца от рискови групи в обществения живот	*Написване на стихотворение и поема, спортни мероприятия, литературни конкурси, музикални конкурси, художествени конкурси, конкурси за компютърни умения и др.*	*Община Борово Читалища Училища*	*През годината*	*Общински бюджет Читалища*

Участие във фестивали	*16-ти фолклорен фестивал „От Дунав до Балкана”*	*Община Борово Читалища*	*Септември*	*Общински бюджет Читалища*
Участие в Празничните дни на Община Борово	*Концерт на Формация „Боровски ритми“*	*Община Борово Читалища*	*Септември*	*Не е необходимо.*
Информация по въпросите на сексуалното и репродуктивното здраве, превенция на болести, предавани по полов път, информационна кампания за родители и ученици за рак на шийката на матката	*Беседи от мед. специалисти БЧК Общински координационен екип Обучаване на деца за обучение на връстници*	*Мед. специалисти в училища БЧК Здравен медиатор Училища*	*През годината През учебната година*	*Не е необходимо По проект*
Превантивни кампании за пътна безопасност	*20 ноември – Международен ден на жертвите от пътнотранспортни произшествия*	*Община Борово Училища РУ „Полиция“; училища и детска градина*	*Ноември*	*Не е необходимо*
Популяризиране на здравословния начин на живот сред младите хора.	*Инициране на информационни кампании, относно начина на хранене и двигателния режим на младите хора*	*Община Борово Училища Читалища НПО*	*През годината*	*Не е необходимо*
Разработване и разпространение на здравна информация	*Отбелязване на 1 декември – Ден за съпричастност към засегнатите от ХИВ/СПИН*	*Училища, МКБППМН МБЧК*	*1 Декември*	*Не е необходимо*
Превантивна работа с младежи правонарушители	*Срещи и беседи*	*Община Борово МКБППМН*	*През годината*	*Не е необходимо*
Кампании за преодоляване на негативните тенденции сред младите хора	*Запознаване с негативните поведения на младежите*	*Община Борово МКБППМН Училища*	*През годината*	*Не е необходимо*
Стимулиране на детския и младежкия спорт	*Организиране и провеждане на общински етапи «Ученически игри»*	*Община Борово*	*Май*	*Общински бюджет*
Стимулиране на детския и младежкия спорт	*Градски футболен турнир*	*Община Борово*	*През годината*	*Общински бюджет*

Стимулиране на детския и младежкия спорт *Обучителни семинари на различни теми: „Насилие", „Агресия", „Трафик на хора" и др.*	*„Ден на предизвикателството"(участие на ученици, учители, родители) Шах, футбол, волейбол, тенис на маса, подвижни игри*	*Община Борово, училища и ДГ „Славейче" – гр. Борово*	*Май*	*Общински бюджет*
	Вело - поход с деца и младежи	*Туристическо дружество*	*Септември*	*Туристическо дружество*
Обучителни семинари на различни теми: „Насилие", „Агресия", „Трафик на хора" и др. *Насърчаване активното участие на младите хора в превантивни програми и кампании*		*Община, МКБППМН, училища*	*През годината*	*Не е необходимо*
	Информационно-образователни кампании на МКБППМН Отбелязване Международен ден на толерантността	*Секретар на МКБППМН* *Образователен и здравен медиатор* *Училища* *Читалища*	*През годината; Ноември*	*Не е необходимо*
Участие на младежи в неравностойно положение в културни програми, изяви, конкурси, фестивали.	*Активно включване на младежите в неравностойно положение в социалния и културния живот на общината*	*Община Училища Читалища ЦОП ЦСРИ „Детелина"*	*През годината*	*Не е необходимо*
Осигуряване на подходящо обучение и квалификация на млади доброволци	*Организиране и провеждан е на обучения с екипа от професионалисти по*	*БЧК*	*През годината*	*Не е необходимо*

	психосоциална подкрепа при бедствия, аварии и катастрофи с представители от пожарната и полиция по първа долекарска помощ и психосоциална подкрепа с цел компетентното им участие в спасителни екипи при бедствия			
Популяризиране и поддържане на добри практики	*Издаване то на табла и раздаването на материали с цел превенция* *18.10 – Европейски ден за борба с трафика на хора* *01.12 – международен ден за борба с болестта СПИН- раздаване на безплатни материали*	*Училища МБЧК*	*През годината* *1 Декември* *През месец ноември*	*Не е необходимо* *Не е необходимо*
	Ден за почит на жертвите от ПТП			
Кампания за популяризиране на местното самоуправление и местната администрация по повод	*Оказване на хуманитарна помощ на лица и семейства, пострадали в следствие на природни бедствия и катастрофи*	*Община Борово БЧК*	*През годината*	*Не е необходимо*
Кампания за популяризиране на местното самоуправление и местната	*Организиране и провеждане на седмица на отворените врати –12 октомври Ден на българската община.*	*Община Борово Училища*	*12 Октомври*	*Не е необходимо*

администрация по повод *Кампания за запознаване на младите хора с публичните институции и с правата им като граждани на Република България и на Европейския съюз*	*Провеждане на срещи и беседи*	*Община Борово* *Училища*	*През годината*	*Не е необходимо*
Проучване на потребностите, интересите и желанията на младите хора	*Провеждане на срещи разговори с млади хора от селата*	*Община Борово*	*Април*	*Община Борово*
Насърчаване на инициативи на младежите в малките населени места.	*Празници на местния бит и култура*	*Община Борово* *Кметства* *Читалища*	*През годината*	*Община Борово* *Кметства* *Читалища*
Насърчаване и толерантност между отделните етнически общности				
Насърчаване и толерантност между отделните етнически общности	*Запознаване с традициите и фолклора на отделните етнически общности* *Отбелязване*	*Община* *Читалища* *Училища* *Община*	*През годината*	*Не е необходимо*
Насърчаване и толерантност между отделните етнически общности *Насърчаване активното участие на младите хора в превантивни програми и кампании*	*на Ромската Нова година - Василица.* *Отбелязване на Международния ден на толерантността* *Включване на младите хора в европейски програми за заетост.*	*Читалища* *Училища* *НПО* *Община* *Читалища* *Училища* *НПО* *Община* *Д”БТ”*	*През месец януари* *През месец ноември* *През годината*	*Проект* *Проект* *Програма*
	Информационно-образователни кампании на МКБППМН	*Секретар на МКБППМН*	*През годината*	*Не е необходимо*

Насърчаване активното участие на младите хора в превантивни програми и кампании	*Информационна кампания*	*МКБППМН*	*Май*	*Не е необходимо*
Насърчаване активното участие на младите хора в превантивни програми и кампании	*Отбелязване Международен ден на толерантността*	*Училища Читалища*	*Ноември*	*Не е необходимо*

ОБЩИНА БЯЛА

№	*Дейност*	*Срок на реализация*	*Вид на дейността*	*Отговорна институция*	*Финансиране на дейността*	*Индикатори*
ЦЕЛ 1: Насърчаване на неформалното обучение						
1.	*Планиране на кампании/ събития*	*2025 г.*	*Провеждане на кампании / събития с цел подобряване на информираността, развитие на човешкия ресурс и професионална реализация сред младите хора*	*Община Бяла*	*Община Бяла*	*бр. включени млади хора*
2.	*Информиране възможности за партньорство с Община Бяла*	*2025 г.*	*Повишаване капацитета на младежите при реализиране на проекти за постигане на устойчиви резултати*	*Община Бяла*	*Община Бяла*	*бр. включени млади хора*
3.	*Подкрепа и сътрудничество по програми и проекти, целящи изграждане на организационни, лидерски и комуникативни умения, както и умения за работа в екип*	*2025 г.*	*Информационни дни*	*Община Бяла*	*Община Бяла*	*бр. включени млади хора*
4.	*Популяризиране на формите на*	*2025 г.*	*Информационни дни с цел*	*Община Бяла*	*Община Бяла*	*бр. включе*

	неформалното обучение		*преодоляване на социалната пасивност на младите хора и максимално използване на съществуващите възможности и алтернативи за осмисляне на свободното време*			*ни млади хора*
5.	*Организиране на посещения, представяне и провеждане на изнесени уроци в Арт галерия на восъчни фигури и Исторически музей – гр. Бяла*	*2025 г.*	*Беседи и активна интеграция с/ между младежките общности*	*Арт център Бяла,* *Исторически музей – гр. Бяла*	*Арт Център Бяла,* *Исторически музей – гр. Бяла*	*бр. включени млади хора*
ЦЕЛ 2: Насърчаване на заетостта и подкрепата за млади хора, които не учат, не работят и не се обучават (NEETs)						
1.	*Насърчаване на кариерно ориентиране и информиран избор за бъдеща професия*	*май 2025 г.*	*Среща на ръководството на Община Бяла с абитуриенти*	*Община Бяла*	*Община Бяла*	*бр. включени млади хора*
2.	*Реализиране на Национална програма „Старт на кариерата“*	*2025 г.*	*Назначаване на младежи до 29 г. без трудов стаж по специалността, които са завършили висше образование и са регистрирани в ДБТ-Бяла*	*Община Бяла,* *ДБТ-Бяла*	*Община Бяла,* *ДБТ-Бяла*	*бр. включени млади хора*
3.	*Осигуряване на заетост по Оперативни програми за заетост*	*2025 г.*	*Назначаване на младежи до 29 г. и са регистрирани в ДБТ-Бяла*	*Община Бяла,* *ДБТ-Бяла*	*Община Бяла,* *ДБТ-Бяла*	*бр. включени млади хора*
ЦЕЛ 3: Насърчаване на ангажираността, участието и овластяването на младите хора						
1.	*Подкрепа и развитие на*	*2025 г.*	*Подпомагане на творчески, клубни*	*Община Бяла*	*Община Бяла*	*бр. включе*

	талантливи младежи		*формации и индивидуални участия*			*ни млади хора*
2.	*Тренировъчни обучения по метода „Връстници обучават връстници“*	*2025 г.*	*Обучения*	*МКБППМН*	*МКБППМН*	*бр. включени млади хора*
3.	*Обучителни семинари на теми: „Насилието и начини за предпазване“, „Агресия“, „Трафик на хора и др.“*	*2025 г.*	*Семинари*	*МКБППМН*	*МКБППМН*	*бр. включени млади хора*
ЦЕЛ 4: Развитие и утвърждаване на младежката работа в национален мащаб						
1.	*Ден на Европа*	*9 май 2025 г.*		*Община Бяла*	*Община Бяла*	*бр. включени млади хора*
2.	*Включване на младите хора в европейски и национални програми за заетост*	*2025 г.*	*Реализиране на европейски, национални, регионални по заетост*	*Община Бяла,* *ДБТ-Бяла*	*Община Бяла,* *ДБТ-Бяла*	*бр. включени млади хора*
3.	*Дискусионни форуми с младежи за обсъждане на идеи и предложения*	*2025 г.*	*Дискусионни форуми*	*Община Бяла,* *ДБТ-Бяла*	*Община Бяла,* *ДБТ-Бяла*	*бр. включени млади хора*
4.	*Ден на европейските езици*	*2025 г.*	*кампания*	*Община Бяла* *НЧ„Трудолюбие 1884” гр. Бяла*	*Община Бяла*	*бр. включени млади хора*
ЦЕЛ 5: Свързаност, толерантност и европейска принадлежност						
1.	*Отбелязване на Ромска нова*	*Януари*	*кампания*	*Община Бяла*	*Община Бяла*	*бр. включе*

	година – Василица	*2025 г.*				*ни млади хора*
2.	*Ден на розовата фланелка – за борба с тормоза в училище*	*Февруари 2025 г.*	*Информационна кампания*	*МКБППМН, БМЧК*	*МКБППМН, БМЧК*	*бр. включени млади хора*
3.	*Отбелязване на Международен ден на ромите*	*8 април 2025 г.*	*Кампания*	*Община Бяла*	*Община Бяла*	*бр. включени млади хора*
4.	*Отбелязване на международен ден на младежта*	*12 август 2025 г.*	*Дискусионни форми и изяви*	*Община Бяла, БМЧК*	*Община Бяла, БМЧК*	*бр. включени млади хора*
5.	*Отбелязване на международен ден на толерантността*	*16 ноември 2025 г.*	*Информационна кампания*	*МКБППМН, Община Бяла*	*МКБППМН, Община бяла*	*бр. включени млади хора*
ЦЕЛ 6: Насърчаване на здравословен и природощадящ начин на живот						
1.	*Кампания за деня на влюбените, относно сексуално и репродуктивно здраве*	*14 февруари 2025 г.*	*Информационна кампания*	*Община Бяла, МКБППМН*	*Община Бяла, МКБППМН*	*бр. включени млади хора*
2.	*Отбелязване на Деня на Земята*	*Април 2025 г.*	*Презентации и обучения*	*Община Бяла, училища*	*Община Бяла, училища*	*бр. включени млади хора*
3.	*Ден на спорта*	*17 май 2025 г.*	*Организиране на турнир по Хандбал*	*Община Бяла, ХК Бяла*	*Община Бяла, ХК Бяла*	*бр. включени млади хора*
4.	*Ден за борба с наркоманите*	*26 юни 2025 г.*	*Информационна кампания*	*МКБППМН, БМЧК*	*МКБППМН, БМЧК*	*бр. включени*

						млади хора
5.	*Седмица на мобилността*	*Септември 2025 г.*	*Информационна кампания*	*МКБППМН, БМЧК*	*МКБППМН, БМЧК*	*бр. включени млади хора*
6.	*Световен ден за борба срещу СПИН*	*1 декември 2025 г.*	*Информационна кампания*	*МКБППМН, БМЧК*	*МКБППМН, БМЧК*	*бр. включени млади хора*
7.	*Провеждане на общински, регионални, национални и международни състезания и турнири*	*2025 г.*	*Спорт*	*Община Бяла и съответните организатори*	*Община Бяла и съответните организатори*	*бр. включени млади хора*
ЦЕЛ 7: Насърчаване на културата и творчеството сред младите						
1.	*Подпомагане участието на творчески формации в балкански и европейски конкурси и фестивали*	*2025 г.*		*Община Бяла*	*Община Бяла*	*бр. включени млади хора*
2.	*КСК 2025 г. на Община Бяла: средства за награди на изявени спортисти, победители в състезания и турнири*	*2025 г.*	*Подпомагане на младежи от Община Бяла*	*Община Бяла*	*Община Бяла*	*бр. включени млади хора*
3.	*Публикации в регионални и местни медии за младежки дейности и изяви*	*ежемесечно*	*Информационна дейност*	*Община Бяла*	*Община Бяла*	*бр. включени млади хора*

ОБЩИНА ВЕТОВО

Оперативна цел 1 : Повишаване на достъпа до неформално образование за развитие на ключови компетентности		
Мерки / Дейности	***Очаквани резултати***	***Организатори***
Подкрепа за неформалното обучение чрез разширяване на мрежата от доставчици	*Повишен дял млади хора, включени във форми на неформално образование*	*ОбА, Училища, Д „БТ”*
Създаване на ефективни връзки и насърчаване на сътрудничеството между работодатели и училища		
Оперативна цел 2: Насърчаване на заетостта на младите хора		
Мерки / Дейности	***Очаквани резултати***	***Организатори***
Осигуряване на възможности за обучение, за професионална квалификация и ключови компетентности, съобразно търсенето на пазара на труда	*Повишен коефициент на заетост в групата 15-29 години*	*ОбА, Училища, Д „БТ”*
Разработване и прилагане на услуги за социално включване на младежи , които не учат, не работят и не се обучават	*Понижен брой младежи, които не учат, не работят и не се обучават*	*ОбА, Училища, Д „БТ”*
Оперативна цел 3: Насърчаване на ангажираността, участието и овластяването на младите хора		
Мерки / Дейности	***Очаквани резултати***	***Организатори***
Ангажиране на неорганизирани младежи в различни форми на гражданско участие, доброволчество и младежки дейности	*Повишена информираност на младите хора относно възможности за организирани форми и прекарване на свободното време;*	*ОбА*
Насърчаване на партньорството за качествено младежко участие и овластяване в процесите на вземане на решения на местно ниво	*Качествено участие на младите хора в процесите за вземане на решения на местно ниво*	*ОбА*

Оперативна цел 4 : Развитие и утвърждаване на младежката дейност		
Мерки / Дейности	***Очаквани резултати***	***Организатори***
Подкрепа за развитието на мобилна младежка работа, и насърчаване използването на дигитални инструменти в младежката работа	*Разнообразен инструментариум на младежката работа с дигитални и други иновативни методи*	*ОбА, Училища*
Подкрепа за разпознаването, развитието и утвърждаването на младежката работа като фактор за личностно, социално и професионално развитие на младите хора	*Повишена информираност на младите хора за възможностите от младежка работа*	*ОбА*
Оперативна цел 5 :Свързаност, толерантност и европейска принадлежност		
Мерки / Дейности	***Очаквани резултати***	***Организатори***
Повишаване на информираността на младите хора във връзка с проблемите на младежите от уязвими групи	*Повишено ниво на информираност на младите хора относно проблемите на младежите от уязвимите групи / младите хора в неравностойно положение*	*ОбА, Училища*
Насърчаване на зачитането на правата на човека и демократичните принципи		*Всички местни институции*
Популяризиране на европейските ценности	*Повишен дял на младежите с чувство за принадлежност към ЕС*	*Всички местни институции*
Привличане на младите хора към доброволчески акции	*Участие на младите хора в доброволчески инициативи*	*ОбА, Училища, МБЧК*
Оперативна цел 6 :Насърчаване на здравословен и природощадящ начин на живот		
Мерки / Дейности	***Очаквани резултати***	***Организатори***
Създаване на условия и насърчаване на физическата активност и спорта	*Повишено ниво на физическата активност сред младите хора.*	*ОбА, Училища, Спортни клубове*

Повишаване на информираността по темите за здравословен начин на живот и здравословно хранене	*Повишена осведоменост за здравословен начин на живот и здравословно хранене*	*ОбА, Училища, Спортни клубове*
Повишаване на информираността по темата за сексуалното и репродуктивно здраве на младите хора	*Повишени знания на младите хора по въпроси, свързани с ХИВ/СПИН, сексуално преносими инфекции и контрацепция*	*ОбА, Училища*
Разширяването на познанията по теми, свързани с околната среда и формиране на отношение, навици и способност за реална промяна	*Повишени познания на младите хора в областта на опазването на околната среда;* *Млади хора, ангажирани с опазването на околната среда и природата* *Увеличен брой на младежките инициативи в областта на околната среда и формиране на устойчива екологична култура и поведение сред младите хора за изграждане на екологично отговорни поколения*	*ОбА, Училища, Читалища*
Оперативна цел 7 :*Насърчаване на културата и творчеството сред младите*		
Подпомагане развитието на таланта, творческите умения и културното изразяване на младите хора	*Повишен интерес на младите хора към културни събития и развитие на творческия им потенциал*	*ОбА, Читалища*
Популяризиране и подкрепа на дейността на младежките пространства, центрове и зони	*Осигуряване на условия за младите хора за занимания по интереси, популяризирането на възможностите за развитие и реализация.*	*ОбА*

ОБЩИНА ДВЕ МОГИЛИ

Дейност	*Период на изпълнение*	*Отговорни институции*
Включване на младите хора при организирането и провеждането на спортните прояви от Спортния календар за 2025 г. на Община Две могили	*Съгласно сроковете заложени в Спортния календар за 2025*	*Община Две могили; Училища; Читалища; ЦПЛР; ЦОП*
Активно участие на младите хора при организиране и провеждане на мероприятията от Културния календарза 2025 г. на Община Две могили	*Съгласно сроковете заложени в Културния*	*Община Две могили; Училища; Читалища; ЦПЛР; ЦОП*

	календар за 2025 г.	
Реализиране на Програма на мерките за закрила на деца с изявени дарби отОбщина Две могили през 2025 г.	*Целогодишно*	*Община Две могили; ЦПЛР; Училища*
Организиране на превантивни мероприятия с младежи и провеждане на информационни кампании по превенция на рисковото поведение на младите хора	*Целогодишно*	*МКБППМН*
Провеждане на занимания по интересис младежи в училищата на територията на община Две могили	*Целогодишно*	*Училища*
Организиране и провеждане на благотворителни акции с младежи – изработване на картички, мартеници и коледни сувенири	*м. март; м. декември*	*Читалища; Училища; Детски градини; ЦОП*
Участие на младежи при реализирането на проекти по национални и европейски програми	*Целогодишно*	*Община Две могили; Училища*
Осигуряване на транспорт за учениците от населените места до средищните училища	*През учебната година*	*Община Две могили*
Превенция на противообществените прояви и употребата на наркотични вещества от младежи	*През годината*	*Община Две могили; Училища; МКБППМН*
Сформиране на извънкласни форми за здравно и гражданско образование в училищата	*През годината*	*Училища*
Съдействие на доброволчески младежки групи, които се включват в различни инициативи	*През годината*	*Община две могили; БМЧК*
Подкрепа на местните състави – професионални и самодейни, опазващи традициите иразвиващи всички форми на изкуство	*Целогодишно*	*Читалища*
Развиване на културата за безопасност на движението по пътищата	*През годината*	*Община Две могили; Училища; Детски градини*

ОБЩИНА ИВАНОВО

Дейности	***Програми, инициативи и кампании***	***Отговорни институции***	***Период на изпълнение***
I. СТРАТЕГИЧЕСКА ОС: ОБРАЗОВАНИЕ И ЗАЕТОСТ			
1.1. Приоритетна област: ОБРАЗОВАНИЕ И УМЕНИЯ			
Гарантиране на формално и неформално образование, което развива познавателни, социални и граждански умения			
Развиване на културата за безопасност на движението по пътищата.	*Информационни кампании в училищата, читалищата, училищата и детската градина*	*Община Иваново, читалища, училища, МКБППМН*	*През годината съгласно културния календар*
Насърчаване кариерното ориентиране на младите хора и информирания избор за бъдеща професия			
Стажове, информираност и съдействие, работа по програми и	*Създаване на възможност за стажуване по*	*Община Иваново, Бюро по труда*	*През годината*

проекти, насочени към безработни младежи до 29 г.	*стажантски програми, осигуряване на заетост на младежи по програми и проекти*		
1.2. Приоритетна област: МЛАДЕЖКО ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО И ЗАЕТОСТ			
Осигуряване на заетост, която насърчава социалното включване на младежите, включително на тези в неравностойно положение			
Достъп до пазара на труда на младежи, включително на тези в неравностойно положение	*Популяризиране на възможности за придобиване на трудов стаж в държавната администрация, включително чрез Програмата „Старт на кариерата“.*	*Община Иваново, Бюро по труда*	*През годината*
II. СТРАТЕГИЧЕСКА ОС: АНГАЖИРАНОСТ, УЧАСТИЕ И РАВНИ ВЪЗМОЖНОСТИ			
2.1 Приоритетна област: ГРАЖДАНСКА АКТИВНОСТ И УЧАСТИЕ			
Насърчаване на активното включване и ангажираност на младите хора във форми и организации за развитие на гражданско самосъзнание и участие			
Подкрепа при създаване и дейност на младежки организации.	*Насърчаване на самоорганизирането на младите хора*	*Община Иваново, училища*	*През годината*
Възпитание в устойчиви морално-етични ценности и интерес към същностните характеристики на общество			
Осигуряване на възможности за пълноценно участие на младите хора в гражданския живот- *Участие на младежите в певчески и танцови състави, спортни клубове и други организации по интереси*	*Осигуряване на възможности за участие на младежи в културни програми, изяви, конкурси, фестивали*	*Община Иваново, читалища, училища*	*През годината съгласно културния календар*
Насърчаване на младежкото доброволчество			
Насърчаване на младежите за участие в младежкото доброволчество	*Информационни кампании за популяризиране на доброволческия труд като форма на активна гражданска позиция и обществено-полезна дейност*	*Община Иваново, читалища, БЧК*	*През годината*
Провеждане на акции с участие на доброволци	*Доброволци в ролята на библиотекари*	*Община Иваново, читалища*	

	Съдействие на доброволни младежки акции по благоустройство и други обществено полезни инициативи		*През годината*
2.1. Приоритетна област: РАВЕНСТВО, МНОГООБРАЗИЕ И ПРИОБЩАВАНЕ			
Противодействие на нетолерантността, дискриминацията, агресията и насилието			
Подкрепа на информационни кампании и младежки обучения, свързани с противодействие на нетолерантността, дискриминацията, насилието и езика на омразата;.	*Организирани информационни кампании и младежки обучения, свързани с противодействие на нетолерантността, дискриминацията, насилието и езика на омразата*	*Община Иваново, училища, МКБППМН*	*През годината*
Насърчаване и толерантност между отделните етнически общности	*Запознаване с традициите и фолклора на различните етноси в общината;* *Включване на младежи от всички етноси в културни, образователни, спортни и други инициативи на общината; участие във фестивали*	*Община Иваново, читалища, училища*	*През годината*
2.2. Приоритетна област: ДОСТЪП ДО ИНФОРМАЦИЯ И УСЛУГИ			
Лесен достъп до информация за младежки организации, услуги, образователните програми, програми за заетост, инструменти за професионално ориентиране, младежки стажове и проекти			
Предоставяне на актуална и достъпна информация, насочена към широк кръг от интереси и потребности	*Обновяване на интернет страницата на общината за младежки проекти, програми и др. възможности.*	*Община Иваново*	*През годината*
2.3. Приоритетна област: ПОЛИТИКИ ЗА МЛАДИТЕ ХОРА В МАЛКИТЕ НАСЕЛЕНИ МЕСТА И СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ			
Развитие на местни политики, съобразени с потребностите на младите хора от малките населени места и селските райони			
Проучване на потребностите, интересите и желанията на младите хора	*Провеждане на проучвания, анкети*	*Община Иваново*	*През годината*

Осигуряване на повече възможности за свободното време на младите хора от малките населени места и достъп до спортна и културна инфраструктура			
Насърчаване на инициативи в малките населени места *- Участие на младите хора в провеждането на мероприятия, свързани с опазването на българските народни традиции и обичаи;* *- Участие в културно-просветни форми, организирани от читалищата*	*Празници на местния бит и култура,* *Тематични вечери, свързани с бележити дати и годишнини*	*Община Иваново, кметства, читалища*	*През годината съгласно културния календар*
III. СТРАТЕГИЧЕСКА ОС: СОЦИАЛНО БЛАГОПОЛУЧИЕ			
3.1. Приоритетна област: ФИЗИЧЕСКО И ПСИХИЧНО ЗДРАВЕ			
Създаване на условия и насърчаване на младите хора към здравословен начин на живот, здравословно хранене, физическа активност и спорт			
Здравна беседа-здравословно хранене и начин на живот; изложби на биопродукти; информация за превенция на простудни заболявания; информация по въпросите на сексуалното и репродуктивното здраве, превенция на болести, предавани по полов път; семинари и инициативи за борба със зависимостите.	*Разработване и разпространение на здравна информация,* *беседи в читалищата, училищата и детската градина*	*Читалища, училища, медицински специалисти БЧК,* *МКБППМН*	*Беседи през летните ваканции*
Насърчаване на физическата активност и спорта сред младите хора; провеждане на спортни състезания, походи, празници и др.	*Провеждане на разнообразни спортни мероприятия*	*Община Иваново, читалища, училища, спортни клубове*	*През годината съгласно културния календар*
Създаване на условия за развитие на спорта сред младите хора	*Подобряване на съществуващата спортна инфраструктура, поддържане на зони за отдих*	*Община Иваново*	*През годината*
3.2. Приоритетна област: ЕКОЛОГИЧНО ПОВЕДЕНИЕ И ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА			
Постигане на осъзната промяна в мисленето и поведението на младите хора по отношение на опазването на околната среда			

Формиране на екологична култура и екологично поведение при младите хора;	*Провеждане на информационни и разяснителни кампании, насочени към младите хора, целящи опазване на околната среда и природните ресурси;*	*Община Иваново, читалища, училища, детска градина*	*През годината*
3.3. Приоритетна област: СВОБОДНО ВРЕМЕ, ТВОРЧЕСТВО И КУЛТУРА			
Създаване на стимулираща среда и насърчаване активността на младите хора и пълноценното прекарване на свободното им време			
Създаване на Активен начин на прекарване на свободното време;	*Насърчаване партньорството между младежките организации и образователни, културни, спортни, здравни организации и институции с цел разработване и предоставяне на услуги за свободното време, съобразени с интересите на младите хора;*	*Община Иваново, читалища, училища, детска градина*	*През годината*
Подпомагане на младежки инициативи, свързани с отбелязването на Международни дни, културни и спортни мероприятия и др.; включване на младежи в мероприятия и инициативи от културния и спортния живот на общината, участие във фестивали, участие в празниците на общината	*Включване на младежки групи, клубове и индивидуални представители в културния и спортния живот в Община Иваново*	*Община Иваново, читалища, училища, МКБППМН*	*През годината съгласно културния календар*

ОБЩИНА РУСЕ

№	*Дейности*	*Срок на изпълнение*	*Отговорни институции*	*Финансиране*
1. СТРАТЕГИЧЕСКА ОС: НАСЪРЧАВАНЕ НА НЕФОРМАЛНОТО ОБУЧЕНИЕ				
1.1. ПОВИШАВАНЕ НА ДОСТЪПА ДО НЕФОРМАЛНО ОБУЧЕНИЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА КЛЮЧОВИ КОМПЕТЕНТНОСТИ				
1.1.1. Подкрепа за неформалното обучение чрез разширяване на мрежата от доставчици				
1.	*Дейност 1 „Развитие на клубове за неформално образование – Младежки парламент, Дебати, Европейско развитие и младежка мобилност, Доброволец, Екология и спорт.“*	*2025 г.*	*ОМД*	*Бюджет на ОМД*
2.	*Дейност 2 „Реализиране на събития и нестандартни форми на обучение за интелигентно израстване и социално приобщаване.“*	*2025 г.*	*ОМД*	*Бюджет на ОМД*

3.	*Дейност 3 „Европейско развитие и младежка мобилност“*	*2025 г.*	*ОМД*	*Бюджет на ОМД*
4.	*Дейност 4 „Организиране на практическо обучение за начинаещи предприемачи „Започни млад“ за ученици от X до XII клас“*	*2025 г.*	*Община Русе, списание „Български предприемач“*	*Бюджет на Общи на Русе*
5.	*Дейност 5 „Предоставяне на стипендии за Участие в международен космически лагер “Space Camp Turkey 2025 година“*	*2025 г.*	*Община Русе, Център за творческо обучение*	*Бюджет на Общи на Русе*
6.	*Дейност 6 „Осигуряване на награди за Общински кръг на Национално състезание по безопасност на движението 2025г.“*	*2025г.*	*РУО – Русе, Община Русе*	*Бюджет на Общи на Русе*
7.	*Дейност 7 „Организиране на състезание за младежи по конструиране и роботика“*	*2025г.*	*Община Русе*	*Бюджет на Общи на Русе*
1.1.2. Насърчаване на участието на младите хора в неформално обучение и информално учене				
8.	*Дейност 1 „Насърчаване активността и участието на младите хора в програмите „Еразъм“ и „Европейски корпус за солидарност“*	*2025 г.*	*ОМД*	*Бюджет на ОМД*
9.	*Дейност 2 „Осигуряване на възможности за стаж и доброволчество в различни институции“*	*2025 г.*	*ОМД*	*Бюджет на ОМД*
1.2. ПОВИШАВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО НА НЕФОРМАЛНО ОБУЧЕНИЕ				
1.2.1. Създаване на инструменти за валидиране и разпознаване на умения, придобити в рамките на неформално обучение, информално учене и на резултати от учене чрез опит				
10.	*Дейност 1 „Предоставяне на пространство и подкрепа за самоорганизирането на младите хора в сферата на неформалното и самостоятелно учене“*	*2025 г.*	*ОМД*	*Бюджет на ОМД*
11.	*Дейност 2 „Валидиране на умения, придобити в рамките на неформалното образование или учене и на резултати от учене чрез опит“*	*2025 г.*	*ОМД*	*Бюджет на ОМД*
2. СТРАТЕГИЧЕСКА ОС: НАСЪРЧАВАНЕ НА ЗАЕТОСТТА И ПОДКРЕПАТА ЗА МЛАДИ ХОРА, КОИТО НЕ УЧАТ, НЕ РАБОТЯТ И НЕ СЕ ОБУЧАВАТ (NEETS)				
2.1. НАСЪРЧАВАНЕ НА ЗАЕТОСТТА НА МЛАДИТЕ ХОРА				
2.1.1. Осигуряване на възможности за обучение, за професионална квалификация и ключови компетентности, съобразно търсенето на пазара на труда				
12.	*Дейност 1 „Информационни срещи за кариерно ориентиране“*	*2025 г.*	*ОМД*	*Бюджет на ОМД*
13.	*Дейност 3 „Информационни срещи между млади хора – ученици и студенти с цел менторство и предаване на опит“*	*2025 г.*	*ОМД*	*Бюджет на ОМД*
3. СТРАТЕГИЧЕСКА ОС: НАСЪРЧАВАНЕ НА АНГАЖИРАНОСТТА, УЧАСТИЕТО И ОВЛАСТЯВАНЕТО НА МЛАДИТЕ ХОРА				

3.1. ПОВИШАВАНЕ НА НИВОТО НА ГРАЖДАНСКА АНГАЖИРАНОСТ НА МЛАДИТЕ ХОРА				
3.1.1. Подкрепа и насърчаване на доброволчеството, както и регулиране на доброволческите дейности				
14.	*Дейност 1 „Организиране на информационни кампании за популяризиране на младежкото доброволчество“*	*2025 г.*	*ОМД*	*Бюджет на ОМД*
15.	*Дейност 2 „Съдействие при организиране на младежки доброволчески инициативи“*	*2025 г.*	*ОМД Община Русе*	*Бюджет на ОМД*
16.	*Дейност 3 „Осигуряване на подходящо обучение и менторство за младите доброволци“*	*2025 г.*	*ОМД*	*Бюджет на ОМД*
17.	*Дейност 4 „Популяризиране на възможностите на Европейски корпус за солидарност и развитие на местното и международно доброволчество“*	*2025 г.*	*ОМД*	*Бюджет на ОМД*
3.2. ПОВИШАВАНЕ НА НИВОТО НА ОВЛАСТЯВАНЕ И КАЧЕСТВЕНО УЧАСТИЕ НА МЛАДИТЕ ХОРА В ПРОЦЕСИТЕ НА ВЗЕМАНЕ НА РЕШЕНИЯ НА МЕСТНО, НАЦИОНАЛНО И ЕВРОПЕЙСКО НИВО				
3.2.1. Насърчаване на партньорството за качествено младежко участие и овластяване в процесите на вземане на решения на местно ниво				
18.	*Дейност 1„Насърчаване партньорството между младите хора и Общинска администрация в процеса на вземане на решения“*	*2025 г.*	*ОМД Община Русе*	*Бюджет на ОМД*
19.	*Дейност 2 „Активна работа с „Общински консултативен съвет по въпросите за младежта“*	*2025г.*	*ОМД, Община Русе*	*Бюджет Община Русе*
3.2.2. Надграждане на съществуващите механизми за качествено младежко участие в процесите на вземане на решения на национално ниво				
20.	*Дейност 1 „Обучения за насърчаване и развитие на младежкото лидерство - Провеждане на „Академия за младежки лидери“*	*2025 г.*	*ОМД Община Русе*	*Бюджет на ОМД, Община Русе*
21.	*Дейност 2 „Национален гвардейски ученически лагер на сдружение Младежки гвардейски отряди“*	*2025 г.*	*Община Русе; ОМД; сдружение „Младежки гвардейски отряди“*	*Бюджет на ОМД*
3.3. ОСИГУРЯВАНЕ НА ПОДКРЕПЯЩА СРЕДА ЗА МЛАДЕЖКИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ И ПОПУЛЯРИЗИРАНЕ НА ПОЛЗИ ОТ ТЯХНАТА РАБОТА				
3.3.1. Повишаване на капацитета и устойчивостта на младежките организации				
22.	*Дейност 1 „Насърчаване обмена на информация и комуникация между младежките организации и клубове.“*	*2025 г.*	*ОМД Община Русе*	*Бюджет на ОМД*
23.	*Дейност 2 „Провеждане на целенасочени проучвания за потребностите от информация по въпроси, които засягат младите хора“*	*2025 г.*	*ОМД Община Русе*	*Бюджет на ОМД*
3.3.2. Повишаване на информираност за възможностите за финансиране на младежки проекти и оптимизиране на процедурите за кандидатстване				

24.	*Дейност 1 „Насърчаване, организиране и подкрепа на младежки инициативи, свързани със съхраняване и поддържане на традициите, обичаите и паметта на поколенията“*	*2025 г.*	*ОМД*	*Бюджет на ОМД*
4. СТРАТЕГИЧЕСКА ОС: РАЗВИТИЕ И УТВЪРЖДАВАНЕ НА МЛАДЕЖКАТА РАБОТА В НАЦИОНАЛЕН МАЩАБ				
4.1. НАСЪРЧАВАНЕ НА ИНОВАТИВНИ ПОДХОДИ В МЛАДЕЖКАТА РАБОТА				
4.1.1. Подкрепа за развитието на мобилна младежка работа				
25.	*Дейност 1 „Поддържане на информационна страница за услуги, насочени към младите хора“*	*2025 г.*	*ОМД*	*Бюджет на ОМД*
26.	*Дейност 2 „Предоставяне на информация, като част от европейската информационна мрежа „Евродеск“*	*2025 г.*	*ОМД*	*Бюджет на ОМД*
27.	*Дейност 3 „Консултиране на младите хора във връзка с образователни програми, младежки програми и проекти“*	*2025 г.*	*ОМД*	*Бюджет на ОМД*
28.	*Дейност 4 “Организиране на информационни срещи по метода „Връстници обучават връстници “*	*2025 г.*	*ОМД*	*Бюджет на ОМД*
29.	*Дейност 5 „Организиране на обучения насочени към формиране и развитие на медийна грамотност*	*2025 г.*	*ОМД*	*Бюджет на ОМД*
5. СТРАТЕГИЧЕСКА ОС: СВЪРЗАНОСТ, ТОЛЕРАНТНОСТ И ЕВРОПЕЙСКА ПРИНАДЛЕЖНОСТ				
5.1. НАСЪРЧАВАНЕ НА СОЦИАЛНОТО ВКЛЮЧВАНЕ НА МЛАДИТЕ ХОРА ОТ УЯЗВИМИ ГРУПИ				
5.1.1. Повишаване на информираността на младите хора във връзка с проблемите на младежите от уязвими групи				
30.	*Дейност 1 „Провеждане на информационни кампании за включване на младежи от уязвими групи“*	*2025 г.*	*ОМД*	*Бюджет на ОМД*
6. СТРАТЕГИЧЕСКА ОС 6: НАСЪРЧАВАНЕ НА ЗДРАВОСЛОВЕН И ПРИРОДОЩАДЯЩ НАЧИН НА ЖИВОТ				
6.1. СЪЗДАВАНЕ НА УСЛОВИЯ И НАСЪРЧАВАНЕ НА МЛАДИТЕ ХОРА КЪМ ЗДРАВОСЛОВЕН НАЧИН НА ЖИВОТ, ЗДРАВОСЛОВНО ХРАНЕНЕ, ФИЗИЧЕСКА АКТИВНОСТ И СПОРТ				
6.1.1. Създаване на условия и насърчаване на физическата активност и спорта				
31.	*Дейност 1 „Провеждане на занимания и тренировки по източни изкуства“*	*2025 г.*	*ОМД ЦПЛР - УСШ*	*Бюджет на ОМД и ЦПЛР - УСШ*
32.	*Дейност 2 „Провеждане на занимания и тренировки по шахмат“*	*2025 г.*	*ОМД*	*Бюджет на ОМД*
33.	*Дейност 3 „Провеждане на шахматни турнири“*	*2025 г.*	*ОМД*	*Бюджет на ОМД*
34.	*Дейност 4 „Провеждане на турнири по източни изкуства“*	*2025 г.*	*ОМД ЦПЛР - УСШ*	*Бюджет на ОМД и*

				ЦПЛР - УСШ
6.1.2. Повишаване на осведомеността по темите за здравословен начин на живот и здравословно хранене				
35.	*Дейност 1 „Организиране на беседи на тема „Здравословен начин на живот, съчетани с походи, излети, спортни игри на открито“*	*2025 г.*	*ОМД*	*Бюджет на ОМД*
6.2. ПОВИШАВАНЕ НА ОСВЕДОМЕНОСТТА, ПО ТЕМИ СВЪРЗАНИ С ПРЕВЕНЦИИ				
6.2.1. Осигуряване на достъп до услугата психологична подкрепа за младите хора				
36.	*Дейност 1 „Информационни кампании за борба със зависимостите“*	*2025 г.*	*Община Русе*	*Бюджет на Общи на Русе*
37.	*Дейност 2 „Провеждане на кампания „Да! За живот!“, в подкрепа на донорството и трансплантацията“*	*2025г.*	*Община Русе*	*Бюджет на Общи на Русе*
7. СТРАТЕГИЧЕСКА ОС 7: НАСЪРЧАВАНЕ НА КУЛТУРАТА И ТВОРЧЕСТВОТО СРЕД МЛАДИТЕ				
7.1. ПОВИШАВАНЕ НА ДОСТЪПА ДО КУЛТУРА И НИВОТО НА КУЛТУРНО УЧАСТИЕ НА МЛАДИТЕ ХОРА				
7.1.1. Насърчаване на мобилността на младежките творчески трупи и подкрепа за мобилни форми на изкуство и култура				
37.	*Дейност 1 „Международен танцов фестивал „Танцуваща река“*	*2025 г.*	*ОМД; Сдружение „Импулс“, Община Русе*	*Бюджет на ОМД, Сдружение „Импулс“*
38.	*Дейност 2 „Международен конкурс за млади изпълнители на популярна песен „Северно сияние“*	*2025 г.*	*Сдружение „Северно сияние“; ОМД и Община Русе*	*Бюджет на ОМД, Сдружение „Северно сияние“*
7.2. НАСЪРЧАВАНЕ НА ЛИЧНИ ТВОРЧЕСКИ УМЕНИЯ				
7.2.1. Подкрепа на дейности и инициативи за повишаване на личните творчески умения на младите хора				
39.	*Дейност 1 „Конкурс-рецитал „За да я има България“*	*2025 г.*	*ОМД, Община Русе*	*Бюджет на ОМД*
40.	*Дейност 2 „Конкурс за рисунка и фотография, посветен на опазването на водата“*	*2025 г.*	*ОМД, Община Русе*	*Бюджет на ОМД*
41.	*Дейност 3 „Конкурс за млади поети „Пробуждане“*	*2025 г.*	*ОМД, Община Русе*	*Бюджет на ОМД*
7.2.2. Популяризиране и подкрепа на дейностите на младежки пространства, центрове, зони, творчески колективи и организации, работещи за младежко включване в културния живот				

42.	*Дейност 1 „Отбелязване на международния ден на младежта“*	*2025 г.*	*ОМД Община Русе*	*Бюджет на Община Русе Бюджет на ОМД*
43.	*Дейност 2 „Младежки фестивал МладиТЕ заедно“*	*2025 г.*	*ОМД Община Русе*	*Бюджет на Община Русе*

ОБЩИНА СЛИВО ПОЛЕ

№	*Дейност*	*Срок/ Период*	*Отговорни институции*
Приоритет 1 Образование, умения, младежко предприемачество и заетост			
1.	*Провеждане на срещи с млади хора, с цел предоставяне на информация за намиране на работно място*	*през цялата година*	*Дирекция „Бюро по труда“- клон Сливо поле*
2.	*Организиране на информационна среща с ученици от гимназиална степен на образование, с цел презентиране и предоставяне на информационни материали, европейски младежки платформи, мерки и схеми на оперативни програми на ЕС, профили на висши учебни заведения в България*	*м. март/май*	*Община ОИЦ - Русе*
Приоритет 2 Подобряване на достъпа до информация и качествени услуги			
1.	*Провеждане на инициативата "Мениджър за един ден"*	*м. октомври*	*Община*
2.	*Поддържане и развитие на школи по изкуствата, класове/клубове за народни танци, изобразително изкуство, музика, фотография и други към читалищата*	*през цялата година*	*Читалища*
3.	*Участие в дейности и проекти по национални и европейски програми*	*през цялата година*	*Училища Община*
Приоритет 3 Повишаване на гражданската активност на младите хора			
1.	*Отбелязване на седмицата на младежката активност:* - *информационен ден за гражданските права на* *младите хора в България и Европа*	*м. април/май*	*Община*
2.	*Запознаване с европейски модели за гражданска активност на младите хора – информационни кампании*	*м. март/октомври*	*Община Младежки организации*

3.	*Привличане на младите хора за участие в местното самоуправление и вземане на важни за общината решения за подобряване условията на живот на младите хора – информационни кампании, семинари, кръгли маси*	*м. април/ септември*	*Община Младежки организации*
Приоритет 4 Насърчаване на здравословния начин на живот			
1.	*Отбелязване на световния ден за борба с наркоманиите, тютюнопушенето, зависимостите.*	*м. май/юни*	*Община Младежки организации*
2.	*Организиране на двудневен турнир по футбол за ученици и младежи от Общината - на възраст над 14 години.*	*м. август*	*Община Младежки организации*
3.	*Провеждане на общинско обучение ,,Превенция на ХИВ/СПИН и сексуално-рисково поведение, осъществяване на проекти насочени към репродуктивното здраве*	*м. октомври*	*Община Младежки организации Медицински специалисти*
4.	*Провеждане на здравно-образователен форум, посветен на здравословното хранене и здравословния начин на живот, с гост лектори диетолог и професионален фитнес инструктор*	*м. ноември*	*Община*
5.	*Организиране на спортни инициативи*	*през цялата година*	*Община Младежки организации Спортни клубове*
6.	*Отбелязване на Деня на българския спорт*	*м. май*	*Община Младежки организации Спортни клубове*
Приоритет 5 Политики за младите хора в малките населени места и селските райони			
1.	*Организиране и провеждане на обучения за повишаване на капацитета и увеличаване броя на доброволците и младежките инициативи в малките населени места*	*м. април /ноември*	*Община Младежки организации*
2.	*Популяризиране на читалищната дейност и културните мероприятия в малките населени места от общината*	*през цялата година*	*Община Читалища*
3.	*Отбелязване на 12 август – Международен ден на младежта*	*м. август*	*Община Младежки организации*

ОБЩИНА ЦЕНОВО

Стратегическа цел	***Оперативна цел***	***Дейности/мерки***	***Отговорни институции***	***Финансов ресурс***
<u>Цел 1.</u> Насърчаване на неформалното обучение	*1.1: Повишаване на достъпа до неформално обучение за*	*1.1. Подкрепа за неформалното обучение чрез разширяване на мрежата от доставчици*	*Общинска администрация МКБППМН Читалища, Училища*	*В рамките на утвърдените*

	развитие на ключови компетентности	▪ *провеждане на обучителни курсове в информационните центрове в читалищата;* ▪ *провеждане на летни занимания, с цел формиране на умения за реакция при бедствия и аварии, опазване на околната среда; оказване на първа долекарска помощ, оцеляване в екстремни ситуации* ▪ *провеждане на мероприятия по БДП.*	*МВР Служба пожарна безопасност и защита на населението*	*бюджети на отговорните институции,*
<u>Цел 2.</u> Насърчаване на заетостта и подкрепата за млади хора, които не учат, не работят и не се обучават (NEETs)	*2.1. Насърчаване на заетостта на младите хора*	*2.1.1. Осигуряване на възможности за обучение, за професионална квалификация и ключови компетентности, съобразно търсенето на пазара на труда* ▪ *Провеждане на информационни кампании за кариерно ориентиране на учениците*	*Общинска администрация, Училища Читалища, Агенция по заетостта*	*В рамките на утвърдените бюджети на отговорните институции*
		2.1.2. Насърчаване осигуряването на възможности за заетост, вкл. качествени платени стажове, стажуване и чиракуване на младежи в неравностойно положение ▪ *популяризиране на стажантски програми и програми за заетост сред работодателите;* ▪ *предоставяне на възможност на младежите за стажуване в Общинска администрация.* ▪ *Осигуряване на възможности за придобиване на трудов стаж на безработни младежи, завършили висше образование по НП „Старт на кариерата“*	*Общинска администрация, Агенция по заетостта*	

		▪ *Предоставяне възможности на младежите за чиракуване в Община Ценово*		
<u>Цел 3.</u> Насърчаване на ангажираността, участието и овластяването на младите хора	***3.1.*** *Повишаване на нивото на гражданска ангажираност на младите хора*	***3.1.1.*** *Подкрепа и насърчаване на доброволчеството, както и регулиране на доброволческите дейности* *- Организиране на форуми, дискусии др. по теми вълнуващи младите хора в общината, вкл. доброволчеството;* *- Активно участие на младежи в благотворителни акции, концерти, базари.*	*Общинска администрация, МБЧК Младежки център Читалища*	*В рамките на утвърдените бюджети на отговорните институции*
		3.1.2. Ангажиране на неорганизирани младежи в различни форми на гражданско участие, доброволчество и младежки дейности *Оказване на подкрепа и популяризиране на инициативи и кампании, организирани от млади хора;* *- Включване в организирането на културни и други мероприятия, популяризиране на местното самоуправление по повод Ден на Община Ценово и Ден на българската община.* *- Организиране на инициативи за съхраняване и поддържане на традициите и обичаите;* *- Организиране и провеждане на инициативи свързани с официални празници и бележити дати.*		
<u>Цел 5.</u> Свързаност, толерантност и	*5.1. Насърчаване на социалното*	*5.1.1. Подкрепа за проекти и инициативи,*	*Общинска администрация,*	*В рамкит*

европейска принадлежност	*включване на младите хора от уязвими групи*	*насочени към младежи от уязвими групи в риск от социално изключване* *- Оказване на подкрепа на младите хора в социалните услуги в общността;* *- Финансова и материална помощ на младежи в неравностойно положение;* *- Провеждане на инициативи за стимулиране на общуването на младежи в мултикултурна среда;* *- Дейност по проекти свързани с интеграция на ромските общности, организиране на фестивали на етносите, участие във фестивали на етносите.*	*Здравен медиатор, Читалища, Център за обществена подкрепа, Дневен център за пълнолетни лица с увреждания*	*е на утвърд ените бюдже ти на отгово рните инстит уции*
		5.1.2. Повишаване на информираността на младите хора във връзка с проблемите на младежите от уязвими групи ▪ *Провеждане на кампании, беседи и форуми, свързани с проблеми на младежите;* ▪ *Информационни материали.*	*Общинска администрация, Здравен медиатор, Читалища, Младежки център*	*В рамкит е на утвърд ените бюдже ти на отгово рните инстит уции*
	5.2. Насърчаване на толерантност и ненасилие, превенция на агресия сред младите хора, включително и в онлайн пространствата	*5.2.1. Подкрепа на информационни кампании и младежки обучения, свързани с изграждането на толерантно поведение и противодействие на агресивното поведение и езика на омразата* ▪ *Провеждане на кампании, дискусии, беседи свързани с противодействие на нетолерантността и насилието;* ▪ *Провеждане на кампании, с цел противопоставяне на езика на омразата.*	*Общинска администрация, МКБППМН, Читалища, Младежки център ЦОП*	*В рамкит е на утвърд ените бюдже ти на отгово рните инстит уции*

		5.2.2. Насърчаване на партньорствата между институции и неправителствени организации, които работят за превенция и преодоляване на дискриминацията и насилието сред младите хора *- Провеждане на информационни кампании с представители на МВР с цел превенция на кибертормоза*	*Общинска администрация, МКБППМН, РУ на МВР Младежки център*	*В рамките на утвърдените бюджети на отговорните институции*
<u>Цел 6.</u> Насърчаване на здравословен и природощадящ начин на живот	*6.1. Създаване на условия и насърчаване на младите хора към здравословен начин на живот, здравословно хранене, физическа активност и спорт*	*6.1.1. Създаване на условия и насърчаване на физическата активност и спорта* *- 1. Организиране и провеждане на спортни състезания, футболни турнири, шахматни турнири, спортен риболов, тенис на маса;* *2. Откриване на спортната площадка за футбол на малки врати в с. Кривина.*	*Общинска администрация, МКБППМН, Младежки център, Спортни клубове*	*В рамките на утвърдените бюджети на отговорните институции*
		▪ *6.1.2. Повишаване на осведомеността по темите за здравословен начин на живот и здравословно хранене* ▪ *Организиране на беседи на тема „Здравословен начин на живот и здравословно хранене", съчетани с походи в околностите, екскурзии до природни и исторически обекти.*	*Общинска администрация, МКБППМН, Читалища*	*В рамките на утвърдените бюджети на отговорните институции*
	6.2. Превенция на проблеми, свързани със сексуалното и репродуктивно здраве на младите хора	▪ *6.2.1. Повишаване на информираността по темата за сексуалното и репродуктивно здраве на младите хора* ▪ *Предоставяне на информация и консултиране по въпросите на сексуалното, репродуктивното здраве, превенция на болести предавани по полов път.*	*Общинска администрация, МКБППМН, Здравен медиатор, ЦОП*	*В рамките на утвърдените бюджети на отговорните институции*

		6.2.2. Повишаване на достъпа и прилагането на съвременни методи за семейно планиране сред младите хора *- Индивидуални консултации от здравен медиатор.*	*Общинска администрация, Здравен медиатор*	*В рамките на утвърдените бюджети на отговорните институции*
		6.2.3. Подкрепа за повишаване на родителските умения на младите родители *- Консултиране относно развиване и подобряване на родителските умения и постоянство в грижите по отглеждане на детето.*	*Общинска администрация, Здравен медиатор, ЦОП*	*В рамките на утвърдените бюджети на отговорните институции*
	6.3. Постигане на осъзната промяна в мисленето и поведението на младите хора по отношение на опазване на околната среда	*6.3.1. Разширяване на познанията на младите хора в областта на опазването на околната среда, включително индивидуалния им принос* *- Провеждане на информационни и разяснителни кампании целящи опазването на околната среда и природните ресурси*	*Общинска администрация, МКБППМН, Здравен медиатор*	*В рамките на утвърдените бюджети на отговорните институции*
		6.3.2. Стимулиране и подкрепа на младежки доброволчески инициативи в областта на опазването на околната среда и формиране на устойчива екологична култура и поведение *- Стимулиране на доброволчески кампании "Капачки за бъдеще" и инициатива "Да изчистим България заедно", и формиране на екологична култура и поведение.*	*Общинска администрация, МКБППМН, Здравен медиатор*	*В рамките на утвърдените бюджети на отговорните институции*
<u>Цел 7.</u> Насърчаване на културата и творчеството сред младите	*7.1: Повишаване на достъпа до култура и нивото на културно участие на младите хора*	*7.1.1 Подкрепа за разработването и изпълнението на услуги за свободното време на младите хора,*	*Общинска администрация Читалища, МКБППМН,*	*В рамките на утвърдените*

		насърчаващи културно участие - *Подпомагане развитието на таланти, участие в съставите за любителско творчество, изяви в конкурси, изложби и други.*	*Младежки център*	*бюджети на отговорните институции*

V. ОРГАНИЗАЦИЯ И КООРДИНАЦИЯ НА ДЕЙНОСТИТЕ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ

Областният управител на област Русе осигуряват провеждането на държавната политиката за младежта на територията на областта и работи в тясно сътрудничество с:

- ✓ Министерството на младежта и спорта;
- ✓ Министерството на образованието и науката;
- ✓ Общините в област Русе;
- ✓ Регионалното управление на образованието – Русе;
- ✓ Бюрата по труда в Русе, Бяла и Ветово;
- ✓ Регионална здравна инспекция;
- ✓ Регионална дирекция „Социално подпомагане“ – Русе;
- ✓ Неправителствени организации и сдружения, работещи по проблемите на младите хора;
- ✓ Български червен кръст;
- ✓ Младежки организации и др. териториални звена и институции.

В основата на общинските младежки планове, залегнали в Областния план за младежта е актуалната европейска доктрина, която да отговаря на потребностите, да кореспондира с интересите на младите хора, да допълва познанията им и да улеснява навлизането им на пазара на труда.

При разработването на общинските годишни планове за младежта 2025 г. са взети под внимание и текстовете на ревизираната Европейска харта за участието на младите хора в живота на общините и регионите, Световна програма за действие на младежта, приета с резолюция на Общото събрание на ООН, Стратегия на ЕС за инвестиране в младежта и мобилизиране на нейния потенциал, както и обновената рамка за европейско сътрудничество в сектора на младежките дейности.

Не на последно място от ключово значение, както за изпълнението и постигането на заложените цели на Национална стратегия на младежта 2021-2030 г., на областния младежки план, в това число общинските младежки планове**: *„е сътрудничеството и партньорството на всички пряко ангажирани институции на национално, регионално и местно ниво, с представителите на неправителствените организации и младите хора. Ангажираността, активното участие на младежите и включването им в етапите на създаване, изпълнение, мониторинг и оценка на политиките са от ключово значение за постигане на ефективност, ефикасност, въздействие и устойчивост на провежданата политика за младежта“.***

VI. ДЕЙСТВИЯ ПО НАБЛЮДЕНИЕ, ОЦЕНКА И АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ОБЛАСТНИЯ ПЛАН ЗА МЛАДЕЖТА

ОБЛАСТНА АДМИНИСТРАЦИЯ – РУСЕ

Областният план за младежта е изготвен на база осем подадени общински планове за младежта, както следва – Борово, Бяла, Ветово, Две могили, Иваново, Русе, Сливо поле и Ценово.

Планът на област Русе за младежта за 2025 г. ще се реализира чрез общинските планове за младежта за 2025 г. В Областна администрация – Русе наблюдението (мониторинг) на текущото изпълнение на плана се извършва от областен управител на област Русе чрез ежегодно подаване на отчети за изпълнените дейности, насочени към младите хора, както и на планираните такива от страна на осемте общини в област Русе.

Областният план за младежта за 2025 г. е отворена система, която следва динамиката на промяна в областта и страната. В тази връзка, той може да бъде актуализиран по предложение на младежки организации и институции, работещи с и за младите хора.

VII. РЕД И НАЧИНИ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯТА И ПУБЛИЧНОСТ НА ПЛАНА

Областният план за младежта за 2025 г. ще бъде предоставен на Министерството на Младежта и спорта, на общините в област Русе и ще бъде публикуван на електронната страница на Областна администрация Русе – www.ruse.egov.bg.

Общините на територията на областта ще публикуват на електронните си страници годишните общински планове, а мерките, свързани с тяхната информираност и публичност са предвидени във всяка дейност от различните направления според спецификите на конкретните инициативи, събития, акции и кампании.

VIII. ИЗПОЛЗВАНА ИНФОРМАЦИЯ, ВКЛЮЧИТЕЛНО И ТАЗИ ПРЕДОСТАВЕНА ОТ ОБЩИНИТЕ В ОБЛАСТ РУСЕ

- ✓ ***Общински младежки план – Община Борово;***
- ✓ ***Общински младежки план – Община Бяла;***
- ✓ ***Общински младежки план – Община Ветово;***
- ✓ ***Общински младежки план – Община Две могили;***
- ✓ ***Общински младежки план – Община Иваново;***
- ✓ ***Общински младежки план – Община Русе;***
- ✓ ***Общински младежки план – Община Сливо поле;***
- ✓ ***Общински младежки план – Община Ценово;***
- ✓ ***Закон за младежта;***
- ✓ ***Данни от ГРАО;***
- ✓ ***Национален статистически институт;***
- ✓ ***Национална стратегия за младежта (2021-2030) и др.***